

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ

Παροράματα τεύχους 81

- Στο άρθρο των Η. Ανδρέου και Ι. Ανδρέου (σελ. 143-146):
Σελ. 145, εικ. 4: «Συνεχόμενος κόλπος...», να διαβαστεί «Συνεχόμενοι κόλποι...».
Στο άρθρο του Π. Φουστάκη (σελ. 109-116):
Σελ. 110: «...λόγω ευκολίας προφοράς και συνήθειας», να διαβαστεί «...λόγω ευκολίας προφοράς και συνήθειας».
Σελ. 112: «...και έναν provveditore in Morea...», να διαβαστεί «...και έναν provveditore straordinario in Morea...».
Σελ. 112: «...Chroniques gréco-romaines...», να διαβαστεί «...Chroniques grec-romaines...».
Σελ. 116: «...des assemblées vénitiennes concernant Romania...», να διαβαστεί «...des assemblées vénitaines concernant la Romania...».

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Αρχιτεκτονική και Συλόγιτη

Μια πολύ ενδιαφέρουσα ξενάγηση στο Μουσείο Μπενάκη πρόσφερε στους προσκεκλημένους του ο διευθυντής του Άγγελος Δελβούρης, την Τρίτη 29.1.2002. Την αφορμή έδωσε η παρουσίαση του βιβλίου του Γ. Α. Πρακοπίου, καθηγητή του Τμήματος Αρχετεκτόνων του ΕΜΠ, Το Αρχοντικό του Γ. Βουλγαρή στην Υδρα, Αρχιτεκτονική και Συλόγιτη. Οι ομήλιτες αναφέρθηκαν κυρίως στις πολύ μεγάλες δυσκολίες που αντιμετώπισαν στα εγχειρίδια τους «να αναστησουν» αυτό το παλιό αρχοντικό της Υδρας. Το «ερεάν», όπως το ονόμαζαν, κτίστηκε το 1802 για τον μετέ και κυβερνήτη του νησιού καπετάν Γιώργη Βουλγαρή, και κατεδαφίστηκε την παραμονή των Βαλκανικών Πολέμων, με απόφοιτο του Δήμου Υδρας, λόγω των πολιτικών σκοπομοτίτων της εποχής. Το Βιβλίο είναι μια πολυτελής έκδοση μεγάλου μεγεθούς, με πολλές φωτογραφίες και άλλων αρχοντικών της ίδιας αρχιτεκτονικής γραμμούς, τα οποία διατηρούνται διαμάσια στην περιοχή κυρίως της Μακεδονίας. Μια άξονως έκδοση, που αξίζει να βρει τη θέση της στη βιβλιοθήκη όλων μας:

Αριστέα Βαενά

Συνάντηση με τον Marcel Detienne

Από τις εκδόσεις Πατάκη κυκλοφορεί το βιβλίο του Marcel Detienne, καθηγητή στο Πανεπιστήμιο John Hopkins της Σαν Φρανσίσκο. Οι κύριες της αλήθευσης στην αρχαϊκή Ελλάδα (μτφ. Στέφανος Οικονόμου). Την παρουσίαση του βιβλίου έκανε ο ίδιος ο συγγραφέας, την Πέμπτη 24.1.2002, στο Auditorium του Γαλούχον Ινστιτούτου Αθηνών. Το βιβλίο είναι στον οποίο η αλήθευση, όπως την αντιλαμβάνεται η αρχαία ελληνική θρησκεία. Έρχεται να συναντήσει την έννοια που έχουμε διαμορφώσει εμεις για το αληθινό, στις διαστάσεις του τελεστορυγικού της προσευχής, του νόμου και της κοινωνικής ισχύος. «Οι κύριοι της αλήθειας» είναι ο ποιητής, ο μαρτυρός και ο δικαίος βασιλιάς. Τρία πρώσων σύνθετα και πολιδιάστατα, που μοιράζονται από κοινού το προνόμιο της κατοχής, της διακίνησης και της διαχείρισης της αλήθειας:

A. B.

Λευκάδα

Στη Λευκάδα αποκαλύφθηκαν, στη διάρκεια σωστικών ανασκαφών, αρχαιοτελείς κτηριακές εγκαταστάσεις που ανήκουν σε δύο κυρίως οικοδομικές φάσεις. Η μία χρονολογείται στον 4ο α. π.Χ. και η άλλη στον 1ο π.Χ.-1ο μ.Χ. αι. Σε μια αργοκία των ωραιώνταν χρόνων βρέθηκαν ένα ελαιοτρίβειο και ένα εργαστήριο επεξεργασίας πορφύρας.

Νικόπολη

Στη Νικόπολη Πρεβέζης αποκαλύφθηκαν σπάνια ρωμαϊκά ταφικά μνημεία, που όμοια τους βρίσκονται μόνο στην Ιταλία. Η Νικόπολη

ιερύθιηκε από τον αυτοκράτορα Οκταβιανό μετά τη ναυμαχία του Ακτού, το 31 π.Χ.

Ηρώι και μακεδονικός τάφος

Ηρώι της ελληνιστικής εποχής αποκαλύφθηκε στην περιοχή των Νέστων του Αγίου Δημητρίου Ιωαννίνων. Βρισκόταν επάνω στο δρόμο που συνέδεε τα παράδια με την ενδοχώρα, και τα κινητά ευρήματα πιστοποιούν ότι η λατρεία ήταν συνεχής μέχρι τα πρώτα χριστιανικά χρόνα. Μέρος του τρώου αυτού αποτελεί και ένας μακεδονικός τάφος με έναν μόνο θάλαμο.

Άγνωστη πόλη

Ιώνη η πόλη Βασιλίδα που αναφέρει ο Παυσανίας να βρίσκεται σε χώρα από όπου η ΔΕΗ εξόρμισε λιγνίτη. Μια έκταση 30 στρεμμάτων ανασκάπτεται πυρετώδως, προκειμένου να αποκαλυφθεί ο αρχαίος οικισμός, ο οποίος στη συνέχεια θα καταστραφεί, για να εξόριξει η ΔΕΗ τον απαραίτητο για τη λειτουργία της λιγνίτη...

Στο Διμήνιο Βόλου

Η Αργοναυτική Εκτροπεία δεν είναι μόθος. Στο συμπέρασμα αυτού κατέληξαν οι αρχιχαλιόγοι μετα την αποκάλυψη ανακτορικού κέντρου και βασιλικών τάφων στην περιοχή του Διμηνίου. Τα ευρήματα πιστοποιούν τη γνώση της γραμμικής γραφής Β, καθώς και επαφές με τη Φοινική και την Παλαιοίστινη.

Tourbot

«Αλληλεπιδραστική τηλε-παρουσία σε μουσεία μέσω ρομποτικών εκπροσώπων» είναι ο τίτλος ερευνητικού προγράμματος που στόχει έχει την ανάπτυξη και την προώθηση νέων μεθόδων τηλε-παρουσίας σε πολιτιστικούς φορείς, με εγκατάσταση πλατφόρμας. Για το απότομ αυτό συνεργαστήκαν διάφορα διεθνή ιδρύματα, ενώ η επίδειξη του ρομπότ-Ξεναγού πραγματοποιήθηκε στο Βυζαντινό και Χριστιανικό Μουσείο, στο πλαίσιο της εκθέσεως «Το Βυζαντίο μέσα από τα μάτια ενός ρομπότ», από τις 4 έως τις 7 Δεκεμβρίου 2001. Το ρομπότ συμπεριφέρεται σαν εναλλακτικός επιπλός Ξεναγούς: δεσχετά εντολές από το χρήστη, πλοηγείται μέσα στο μουσείο συμφωνία με την επιμήκυνση του, του παρέχει εικόνες και πληροφορίες για συγκεκριμένα εκθέματα, τόσο στον ίδιο το μουσείο χώρο όσο και μέσω διαδικτύου. Στις 7 Δεκεμβρίου 2001 πραγματοποιήθηκε και η περίοδο γύρω από το ίδιο θέμα.

Το τέλος μιας διένεξης

Με το βάνατο της Ελλάς, Γουλανδρή και την τελεσιδική άρνηση του Συμβουλίου της Επικρατείας να ανεγερεί το Μουσείο Συγχρονής Τέχνης του Ιδρύματος Β. και Ε. Γουλανδρή στο Άλσος Ριζάρη, έληγε το θέμα της στέγασης των (άγνωστων) συλλογών Γουλανδρή στην Αθήνα.

Λεξικό Μεσαιωνικής Ελληνικής Δημόδους Γραμματείας

Το Λεξικό Μεσαιωνικής Ελληνικής Δημόδους Γραμματείας (1100 - 1669) του Εμμανουήλ Κριαρά έφερε στον 14ο τόμο (λήμμα «παράθηκη»), ενώ απλοκτρήθηκε ο πρώτος τόμος της επιπολής (Α-Κ) και βρίσκεται ήδη και στο διαδικτύο, στην ιστοσελίδα του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας: <<http://www.Komvos.edu.gr>>.

Γραφί της 3ης χιλιετίας

Στη Μαργαρινή του Τούρκουμενιστάν (Γκονκούρ Τεπέ), όπου ο Βίκτωρ Σαργιανίδης ανασκάπτει εδώ και έξι χρόνια μια αρχαία πόλη με ανάκτορο, νεκρόπολη με 3.000 τάφους, κλπ., ήρθε στα φως μια ενεπιγράφη σφραγίδα. Το γεγονός οδηγεί πιθανότατα στο συμπέρασμα ότι στην περιοχή αυτή η γραφί -μουζάιερι με Ακαδημήτη- ήταν γνωστή από την 3η χιλιετία, ενώ ταυτοχρόνα κάνει και τους ειδικούς να αναφωτηθούν για τον πόλιτομο που αναπτύχθηκε στην περιοχή. Η σημαντικότητα, από κάθε άποψη, ανασκαφή του Β. Σαργιανίδη πραγματοποιείται με ελάχιστα χρήματα, με αποτέλεσμα ο ανασκαφέας να αναγκάζεται να ξέδεψει και το βραβείο που του

απονεμήθηκε από το Τουρκικεστάν. Έρευνες προηγούμενων ανασκαφικών περιόδων είχαν χρηματοδοτηθεί από την ελληνική κυβερνηση, η οποία άμις—για άγνωστους λόγους—δέσκοψε τη χρηματοδότηση ενός έργου που μπορεί να προσθέσει πολλά νέα στοιχεία στην ιστορική και αρχαιολογική γνώση. Ας σημειωθεί πως σε ορισμένα τμήματα του ανακτόρου υπάρχουν αρχιτεκτονικά στοιχεία που μοιάζουν με εκείνα του κρητομυκηναϊκού πολιτισμού.

Μυτιλήνη προϊστορική και ιστορική

Σημαντικό εύρημα για την ιστορία της Μυτιλήνης αποτελεί η απολαύση ταφών της Ζηρί χωμάτισ, κάτω από μετανεότερες, κλασικές και ελληνιστικές ταφές. Επίση, η ιστορία της αρχαίας Μυτιλήνης μακρινεί από σπανικά. Όμως και άλλα ευρήματα ήρθαν στο φως κατά την εκσκαφή για τις ανάγκες του δικτύου βιολογικού καθαρισμού. Σημαντικά λείψανα της προκαμπαίας του αρχαίου ποτού λιμένα και της γέφυρας του Ευρίπου μάς επιτρέπουν να εκτιμήσουμε και πάλι τη σημασία που είχε η Μυτιλήνη κατά τους ιστορικούς χρόνους.

Αλεξανδρίνιον ναυάριο

Ελληνική αποστολή εντόπισε στο λιμάνι της Αλεξανδρείας ναυάριο του 3ου-2ου αι. π.Χ. Το πολύ ήταν γεμάτο αμφορεύς και φινάτει πώς διασώθηκε χάρη στη υποθαλάσσια ρεύματα που σκέπασαν με άμισο το σκάφος και το φορτό του.

Σημαντικά ευρήματα στο Δεσποτικό

Στο κυκλαδικό νησί Δεσποτικό, που βρίσκεται δίπλα στην Αντίπαρο, στη θέση Μάντρα, αποκαλύφθηκαν αρχετεκτονικά λείψανα ιερού, ίσως του Απόλλωνας, και θαυμάσια σε έναν βοηθητικό χώρο πλήθης αντικεμάτων (πήλινα, χάλκινα, χρυσά, σφραγιδολίθιο κ.ά.) του 650 π.Χ. περίοδου, μεταξύ των οποίων και σπάνιο πήλινο διαδιλλικό ειδύλλιο γυναικείας θεότητας.

Ελέφαντες στην Αχαΐα

Ολόκληρος σκελετός ελέφαντα της Πλειστοκαίνου περιόδου βρέθηκε στη θέση Καρκάνα (Δήμος Ολυμπίας) της Αχαΐας. Το εύρημα προσφέρει σημαντικές νέες γνώσεις για την περίοδο αυτή στον ελλαδικό χώρο.

Αρχαία ελληνικά στη Γαλλία

Στη δύο τελευταίες τάξεις των γαλλικών σχολείων από το 2002-2003 οι μαθητές θα διδάσκονται αρχαία ελληνικά μαζί με μαθήματα ιστορίας και πολιτισμού της Ελλάδας. Επίσης, στο Λύκειο θα ενισχυθεί η διδασκαλία των ελληνικών και των λατινικών.

Η διώρυγα στον Άθω

Έλληνες και ξένοι επιστημονες, ύστερα από μελέτες, κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι ο Ξερός κατασκευάστηκε δύσωργα για να παρακάμψει τον Άθω. Η δύσωργα αυτή, αρχαία χρημοποιητήκη στην επέλαση του κατά της Ελλάδας, εγκαταλείφθηκε, καλύφθηκε από προσχύσεις και τώρα μολις αναγνωρίσθηκε. Πρόκειται για θαυμάσιο έργο εφαρμοσμένης μηχανικής.

Μοναδικό ταφικό μνημείο στην Πέλλα

Στην Πέλλα αποκαλύφθηκε κιβωτιόσχημος μακεδονικός τάφος, μοναδικός χάρη στη χρήση του δικού του μακεδονικού και της επιβλήτικος αναλογίας. Τις δεξιότερες πλευρές του θαλάμου στολίζουν εξαιρετικές πολυύργυρες ζωγραφικές παραστάσεις, που ρίχνουν φως στην ζωγραφική του τέλους του 4ου αι. π.Χ. και στις δεξαμενές για τη μεταθανάτια ζωή στη Μακεδονία. Τα κτερίσματα ήταν ελάχιστα, γιατί ο τάφος είχε συλληφθεί στο παρελθόν.

Στο Μοναστήρι

Ανασκαφές του μετρό, στην είσοδο του σταθμού στο Μοναστήρι, έφεραν στο φως—μεταξύ άλλων—σπίτια και εργαστήρια, καθώς και άλλα κτίσματα διαφόρων εποχών (μυκηναϊκά, γεωμετρικά, κλασικά,

ελληνιστικά, ρωμαϊκά και παλαιοχριστιανικά). Βρέθηκε επίσης αναθηματική βάση αγάλματος. Σύμφωνα με την επιγραφή που φέρει («Πραξιτέλης εποίησεν»), φαίνεται ότι το άγαλμα αυτό παρίστανε μια ιέρεια του Ελευσινίου Ιερού, κόρη του Φιλοχώρου Κηφισέως, αφερεγμένο από τα δυο της αδέλφια.

Τύφασμα του 5ου αι. π.Χ.

Στο ανακανισμένο Μουσείο της Ελευσίνας εκπίθεται ένα σπανιότατο εύρημα. Πρόκειται για λινό ύφασμα της κλασικής εποχής, που βρέθηκε μέσα σε άνεα λεβητά, καθώς χρηματίσμε στο τύλιγμα των οστών του νεκρού.

Στο Ακτίο

Στο Ακτίο, όπου ο Οκταβιανός Αύγουστος ανέγειρε το Τρόπαιο της Ναυμαχίας του Ακτίου μετά τη νίκη του κατά του στόλου του Αντώνιου και τη Κλεοπάτρας, βρέθηκε ημικυλινδρικό βάθρο με αναγύρεις μορφές θεών και ηρώων, σπάνιας τέχνης, το οποίο ανήκει σε νεοσπάτικο εργαστήριο.

Ακρωτήρι Σαντορίνης

Νέα ευρήματα ρίχνουν φως στη μεσοκυκλαδική πόλη της Σαντορίνης. Εντυπωσιακή η δρώμων κεραμική με εικονοτυπικές παραστάσεις. Ενώ μεγάλο αγάρι με παράσταση δύο αιδηρών, που ένας κερνάει και ο άλλος κρατάει το ποτήρι του, είναι αναλόγιο από τη σπάνια ευρήματα. Βρέθηκαν επίσης μεγάλοι θάλαμοι της 3ης χιλιετίας π.Χ., λαξεύμενοι στο βράχο, που ίσως ανήκουν σε πρωτοκυκλαδικό νεκροταφείο. Τέλος, από τα τοιχώματα της καλντέρας συλλέχθηκαν σπάνια δείγματα φυτών (ηλικίας 50.000-60.000 ετών).

Το πρώτο πλοίο

Στον κόλπο του Κουβείτη βρέθηκαν κατάλοιπα του αρχαίωτερου, μέχρι τις μέρες μας, πλοίου. Στις ίδιες ανασκαφές βρέθηκε και ομοιώματα πλοίου που, διαθέτοντας τα χαρακτηριστικά του αληθινού, ρίχνει φως στον τρόπο κατασκευής του.

Δεν οκούστηκε

Σχεδόν απαρατήρητο από το ευρύ κοινό πέρασε το σημαντικότατο γεγονός της επιστροφής από το Μουσείο της Περγάμου του Βερολίνου των αρχετεκτονικών μελών του Φιλοπετού της Αρχαίας Ολυμπίας, τα οποία θα μεταφερθούν και θα ενταχθούν στο οικοδόμημα στο οποίο ανήκουν.

Οικία Κουντουριώπη

Η οικία του λάζαρου Κουντουριώπη, γνωστού για τη συνεισφορά του στην Αγονία του 1821, μετατράπηκε σε μουσείο. Οι κύριες αίθουσες του αποτελούν παραπόμπη του Εθνικού Ιστορικού Μουσείου. Οι βοηθητικοί ιασιώνες χώριοι είναι ανεφερόμενοι στον Περική Βουζάντα, ο οποίος ζωγράφισε πάμπολλα υδραίκα τοπία, και στο γιο του Κωνσταντίνο.

Νέα στοιχεία από την Πέλλα

Τα ευρήματα μαρτυρούν έντονο εξαγωγικό εμπόριο από την Πέλλα προς τις πόλεις της νότιας βαλκανικής χερσονήσου κατά τον 5ο αι. π.Χ., το οποίο συνεχίστηκε και μετά το τέλος του μακεδονικού βασιλείου. Δυο χιλιόδες αντικείμενα βρέθηκαν σε ένα κτήριο του 2ου αι. π.Χ., σε οργανωμένο εργαστήριο της αγοράς, που ομοία τους έχουν αποκαλυφθεί σε πολλές ανασκαφές εκτός Ελλάδας. Επίσης, ανασκαφές ένα οικοδόμικο τετράγωνο με πότια, ένα από τα οποία συνέπει σε ύψος 5 μέτρων και κοσμείται με τοιχογραφίες μακεδονικής τεχνοτροπίας.

Κινδυνεύει το Πύργος Church

Στην Πλάκα βρίσκεται το παλαιότερο ποτήρι της νεότερης Αθήνας. Κτίσμα του 18ου αιώνα, το οποίο ανήκει σε οισβάρη, δημιούργησε στην περιοχή την ονομασία της Κινδυνεύει το Πύργος Church, κινδυνεύει σοβαρά, όπως και το οπίτι των Μπενι-

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ

ζέλων στην οδό Αδριανού. Τι κάνει τελικά η πολιτεία για την πολιτισμική κληρονομιά του τόπου;

Περιθύρωμα του Ασκληπείου

Με ύψος 3.55 μ., το περιθύρωμα του ναού του Ασκληπιού, στους πρόποδες της Ακρόπολης της Αθηνών, στέκεται και πάλι όρθιο, στολισμένο με ανάλυψη διαδόμνηση. Είναι από γύψο (λιγίζει περίπου 650 κιλά), και χρειάστηκε ενας χρόνος για την κατασκευή του.

Αποθέτης αγαλμάτων

Αποθέτης αρχαϊκών αγαλμάτων των 2ου αι. π.Χ., από τους σημαντικότερους της Ελλάδας, εντοπίσθηκε από τους βοσκούς Μ. Χαλκίτη, Α. Καλύδην και Γ. Πελεκάνο, κατά τη διάρκεια εργασιών στην εκκλησία Χριστού της Ιερουσαλήμ, σε εξοχήν περιοχή της Καλύμνου. Η εκκλησία έχει κτισθεί κοντά στη ερείπια ναού του Δήμου Απολλώνα, με τον οποίο πιστεύεται πως συνδέεται ο αποθέτης. Τα αγάλματα (σπαράγματα) παριστάνουν θεότητες και ήρωες.

Νέα ευρήματα σε βραχονησίδα

Το 74 π.Χ. ο Ιουλίος Καίσαρ κρατήθηκε αιχμάλωτος για 38 ημέρες, στη βραχονησίδα Φαρμακονήσου, ανατολικά των Λειψών. Από τον Γλυπταρχό μαθαίνουμε πως οι πειρατές που τον αιχμάλωτώνταν, μήν γνωρίζοντας ποιος ήταν, τους δήλωσαν 20 τάλαντα για να τον ελευθερώσουν. Όταν επέτρεψε στη Ρώμη, ο Καίσαρ καταδίωξε τους πειρατές, τους αιχμαλώτισε και τους στάψινε. Στα βραχονήσα, κατά την αρχαιότητα, ήταν εγκατεστημένες φρυκτωρίες, ενώ στα άγνωστα εδάφη τους υπήρχαν τα απορράπτα για τη διβίβωση των ακρών. Υπολείμματα των εγκαταστάσεων αυτών αποκαλύφθηκαν πρόσφατα στο Φαρμακονήσο.

Νεολιθική Άνδρος

Στο οροπέδιο του Στρόφιλα στην Ανδρού προσκατέστη ο ποι εκτεταμένη και πινκοκατοικημένη νεολιθική σχυρωμένη πόλη του Αγραίου. Πολλά και τα κινητά ευρήματα (ειδύλλια, κοσμήματα, αγγεία και άλλα χρηστικά αντικείμενα) που αποκαλύφθηκαν. Τα τείχη της δινούν κατά 2.000 χρόνια παλαιότερα από εκείνα του Καστρίου στη Σύρο και του Πλανόσιου στη Νάξο.

Ζαγοροχώρια σε κίνδυνο

Οι τοιχογραφίες στα παραδοσιακά σπίτια των Ζαγοροχωρίων κινδυνεύουν να καταστραφούν από έλεγχη ενδιάφεροντος και φροντίδας. Η διεύθυνση Εφαρμογών Μνημείων κρούει τον κώδινα του κινδύνου για τα μοναδικά αυτά έργα, τεκμήρια μιας εποχής που σημάδεψε τον τόπο.

Ανασκαφές στο Πολυνέρι Γρεβενών

Στο ύψωμα Καστρί, κοντά στο Πολυνέρι Γρεβενών, ο αρχαιολόγοι ανασκάπτουν μια διανυστή πόλη. Σε υψόμετρο 1.200 μ. στους πρόποδες της Πίνδου βρίσκονται με πόλη του 4ου αι. π.Χ. Φαινετά ότι ιδρύθηκε κατά τους προϊστορικούς χρόνους και καταστράφηκε από τους Ρωμαίους περί το 150 μ.Χ. Η ανασκαφές Στέλλα Δρουσού μελέτα τα πολύ ενδιαφέροντα αρχετεκνικά κατάλοιπα της πόλης.

Το κάστρο της Μυτιλήνης

Το φριμασμένο κάστρο της Μυτιλήνης, που γνώρισε τη δόξα της βυζαντινής εποχής, της γεταιούχης κατάκτηση και τον οδηγηματικό λγόγ. φανερώνει -αναστηλωμένο πια- στους επισκέπτες του τα λείψανα της αρχαϊκής ελληνικής ακρόπολής του.

Μικηναϊκό νεκροταφείο στην Αττική

Σε ποια πόλη να ανήκει άραιο το νεκροταφείο που αποκαλύπτεται στοιδακά στη Γλυκό Νερό Αττικής, με τους 54 θολαιοειδείς και λαικοειδείς τάφους, που χρονολογούνται από τον 14ο έως τον 12ο αι. π.Χ.. Οι ευρήματα που περιείχαν οι τάφοι είναι πολλά, άλλα ιδιαίτερα σημαντικά θεωρούνται τα σπάνια πήλινα συμπλέγματα του 14ου αι. π.Χ., που απεικονίζουν την ιερή τρίαδα.

Ευρήματα Πέλλας

Ανασκαφή νεκροταφείου στη βάση Αρχοντικό Γιαννιτσών, με 170 τάφους –από τους οποίους πολλοί αισιότεροι-, που ανήκουν σε άγνωστο ακόμα οικισμό, απέδωσε πλήθος χρυσών τεχνέργων (πρωσεπία, σφραγίδες, δαχτυλίδια και άλλα κοσμήματα), αλλά και χάλκινα έπιπλα, απόδειξης αργετίνου τύπου και μάτι τύπου «καρδιόφυλλα», χάλκινα και πήλινα αγγεία, ειδωλία κ.ά. Ορισμένες ανδρικές ταφές περιείχαν πλήρη πολεμικό –αμυντικό και επιβεττικό- εξοπλισμό. Επίσης, βρέθηκαν γυναικείες και παιδικές ταφές με κτερισμάτα. Ο οικισμός, και κατά συνέπεια και το νεκροταφείο, χρησιμοποιήθηκε από την προϊστορική εποχή έως τον 3ο αι. π.Χ.

Στην πόλη, κατά την εκσκαφή θεμέλιων για την ανέγερση κτηρίου, αποκαλύφθηκε μακεδονικός κιβωτοποίησης τάφος του 4ου αι. π.Χ., που κομπεύτηκε από μια ουρανία σφράγιδα και μια θαυμάσια πρωσπογραφία του νεκρού, πιθανότατα αστρονόμου.

Φρούριο στα Βρασάνα

Στα Βρασάνα Θεσσαλονίκης αποκαλύφθηκε φρούριο-παραποτήριο του 3ου αι. π.Χ., πενταπλέυρο με ορθογώνιους πύργους, με πολλά οικοδομήματα και δρόμους. Στο ελαιοτρίβειο του βρέθηκαν πολλά χάλκινα νομίσματα.

Αγάπτη για το γυαλί

Στο Δίον αποκαλύφθηκε πλήθος γυαλίνων αντικειμένων (αγγεία, κοσμήματα κ.π.) του 2ου αι. μ.Χ., περίοδο οικονομικής ανθησής για την πόλη αυτή, όπου βρέθηκε και αισιοδοξείο. Στα ευρήματα, που ανήκουν κυρίως σε γυναικείες, δείχνουν το βαθμό εκδημητήσης και πολυτελείας στην οποία ζύγισαν οι κάτοικοι του Διου.

Οι Φίλοι του Ινστιτούτου Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Σπουδών Βενετίας

Η ιδέα δημιουργίας του Συλλόγου των Φίλων του Ινστιτούτου Βενετίας γεννήθηκε στο πλαίσιο της πολύ επιτυχημένης έκθεσης «Η Βενετία των Ελλήνων, η Ελλάδα των Βενετών», που διοργανώθηκε το 1999 στο Μέγαρο Μουσικής Αθηνών. Πρωταρχός στόχος του Συλλόγου είναι να ενισχύσει θμικά και υλικά το Ελληνικό Ινστιτούτο Βενετίας, το μοναδικό επιστημονικό ίδρυμα του ελληνισμού στο εξωτερικό, συνδράμοντας στο να γίνεται ευρύτερα γνωστό. Η διοργάνωση συνεδρίων, εκθέσεων, διαλέξεων και άλλων εκδηλώσεων, αφιερωμένων στη βυζαντινή και μεταβυζαντινή κόσμο, οι δημοσιεύσεις σχετικών επιστημονικών έργων αλλά και η χορηγήση υποτροφιών, αποτελούν μερικές μόνο από τις σημαντικότερες πρωτοβουλίες και δράσεις του Συλλόγου.

Η πρώτη προσπάθεια για την οικουμενική ενίσχυση του Ινστιτούτου Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Σπουδών Βενετίας ήταν η μεγάλη οικουμενική εκδήλωση που διοργανώθηκε, με την Κρατική Ορχήστρα Αθηνών –και με τη στήριξη της ΕΟΣΦΙΜ (Ελληνική Ομοσπονδία Φίλων Μουσικών)–, στο Μέγαρο Μουσικής Αθηνών (5.2.2002). Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τη δράση του Συλλόγου, τηλ.: 010-3644370.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ

Το Νορβηγικό Ινστιτούτο της Αθήνας

Στο Δανικό Ινστιτούτο της Αθήνας (Χαρεφώντος 14, Πλάκα) θα πραγματοποιηθεί, στις 13.5.2002 (7:00 μμ.), η Επίτροπη Ανοιχτή Συνάντηση του Νορβηγικού Ινστιτούτου Αθηνών, στο πλαίσιο της οποίας θα παρουσιαστεί το έργο του τελευταίου στην Αθήνα κατά το έτος 2001, καθώς και διάλεξη του Th. Hägg, με θέμα «The Polygenesis of the Ancient Greek Novel».

Από τις 7 έως τις 10 Μαΐου 2002, το Νορβηγικό Ινστιτούτο Αθηνών διοργανώνει Σεμινάριο Ερευνών, με θέμα «Αρχαία Αρκαδία», στην Ιαλυκή Αρχαιολογική Σχολή (Παρθενώνος 14-16, αιθουσα Doro Levi). Το πρόγραμμα του Σεμιναρίου περιλαμβάνει πλήθη θεμάτων - από σημαντικούς και καταδιεύμενους επιστημόνες διαδιέρχονταις εντικοτάτων-, οι οποίες παρουσιάζουν εξαιρετικό ενδιαφέρον και καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα αρχαιολογικών θεμάτων. Για περισσότερες σχετικές πληροφορίες, μπορείτε να επικονυνυνείτε με το Νορβηγικό Ινστιτούτο Αθηνών, τηλ.: 010-9231351, 010-9241420.

Η Βρετανική Σχολή Αθηνών

Την Παρασκευή 15.3.2002 (6:00 μμ.), θα παρουσιαστεί στη Βιβλιοθήκη της Βρετανικής Σχολής Αθηνών το έργο της Σχολής, καθώς και διάλεξη του Dr. Cyprian Broodbank, με θέμα «Island in the Stream: the Kythera Island Project 1998-2001».

Ναυτικό Μουσείο Θήρας

Αυτός είναι ο τίτλος του cd-rom που επιμελήθηκαν ο Κωνσταντίνος Τσελένης (καλυτερική επιμέλεια, media-interface design) και η Μαρία Καβάνya (ιστορική μελέτη) και κυκλοφόρησε τον Ιούνιο 2001. Πρόκειται για μια διδασκαλική παρουσίαση των θησαυρών του Ναυτικού Μουσείου Θήρας, οι οποίοι αποτελούν χαρακτηριστικά δείγματα της ναυτικής παράδοσης της Σαντορίνης, αφού προέρχονται από πολλά καπετανάστατα του νησιού. Η ναυτική ιστορία της Σαντορίνης, παρουσιάζεται μέσα από μια οπτικοακουστική διαδρομή, με πολλά κείμενα, βίντεο, φωτογραφίες και μουσική.

Μια περίγηση στα μουσεία της Ελλάδας

Στο Forum της Διεθνούς Έκθεσης Βιβλίου της Φρανκφούρτης (Οκτώβριος 2001), στην οποία η Ελλάδα συμμετείχε ως τιμώνων χώρα, παρουσιάστηκε με μεγάλη επιτυχία cd-rom, με τίτλο «A Tour of the Best Museums of Greece». Πρόκειται για μια ενδιαφέρουσα περιήγηση σε 118 από τα σημαντικότερα μουσεία της Ελλάδας, η οποία συνοδεύεται όχι μόνο από κείμενα με όλες τις απαραίτητες για τους επισκέπτες πληροφορίες αλλά και πλούσια φωτογραφικό υλικό. Χρονολογικοί πίνακες, χωροτάπειρα αρχαιολογικών, βιβλιοντάντων και λαογραφικών όμων, σχέδια αρχαίων ελληνικών γραμμών, είναι ευρετήρια κατατεχνών αλλά και η σχετική βιβλιογραφία, είναι μερικά μόνο από τα περιεχόμενα. Στόχος του να μας γνωρίσει τις βασικές πτυχές του αρχαιού ελληνικού πολιτισμού, έναντινας μας με τρόπο ευχάριστο σε μερικά από τα οπουδούποια ελληνικά μουσεία (αρχαιολογικό, βιβλιοθεατρικό κ.λπ.), αλλά και να απαντήσει σε όλα τα σχετικά με την επικείμενη μας με ταυτή ερωτήσεις. Το cd-rom διατίθεται από τις εκδόσεις Ερευνητής, προς το παρόν μόνο στα αγγλικά και στα γερμανικά, ενώ στο μελλοντικό πρόκειται να κυκλοφορήσει και στην ελληνική γλώσσα. Για πληροφορίες, τηλ.: 010-3811815.

Κυπριακά έργα τέχνης

Κυπριακά έργα τέχνης της συλλογής Θάουν Ζιντίλη εκτίθενται στο Μουσείο Κυκλαδικής Τέχνης. Τα τέχνεργα χρονολογούνται από την 7η χιλιετία π.Χ. έως το 6ο αι. μ.Χ. Ο συλλέκτης τα δάνεισε στο Μουσείο Κυκλαδικής Τέχνης για χρονικό διάστημα 25 ετών, προκειμένου να τα γνωρίσει το ελληνικό κοινό.

Σιωπηλοί μάρτυρες

Στο Olympic Tower της Νέας Υόρκης οργανώθηκε έκθεση με θέμα «Σιωπηλοί μάρτυρες», για την οποία η Ελλάδα προχώρησε σε δανεισμό κάπιων κυκλαδικών έργων τέχνης. Η έκθεση διαρθρώνεται σε

τρεις θεματικές ενότητες: α. Μετ' ευτελείας, β. Κατ' εικόνα και ομοιότητα, γ. Σιωπηλοί μάρτυρες. Ο καθηγητής Χρ. Ντούμας τόνισε πως η έκθεση αυτή αποτελεί μια καλή ευκαιρία για να τεθούν, μεταξύ άλλων, καθώς δέσματα αρχαιοκαπτηρίας, καθώς τα πληροφοριακά πανό που συνοδεύουν τα εκθέματα καταδεικνύουν τη διαφορά ανάμεσα σε εμμηνήσια που προέρχονται από ανασκαφές - και ως εκ τούτου παρέχουν στον επισκέπτη διλογίας τις απαραίτητες πληροφορίες - και αυτά που βρέθηκαν έξω από τα φυσικό τους πλαίσιο και μας παρέχουν ελάχιστες πληροφορίες.

Ζωαρχαιολογία

Σε ενδιαφέροντα αιμηρέρασματα κατέληξε η ζωαρχαιολογική έρευνα της Δ. Μιλάνων (IME του IITE Ρεθύμνου) που αφορά οιστά από ψάρια που βρέθηκαν στα Ακρωτήρια της Σαντορίνης. Τα υπολειμματα αυτά, θαμώνια κάτιν από την τέφρα του γραστείου, διατηρήθηκαν σε πολύ καλή κατάσταση, έτσι ώστε είναι δυνατός ο προσδιορισμός του είδους στο οποίο ανήκουν τα ψάρια, οι οποίες ζύσαν, καθώς και ο τρόπος με τον οποίο αλευτύρισαν.

Επιβράβευση Καλύμνιων

Τριάντα επιτά αρχαία γλυπτά βρέθηκαν από κατοίκους της Καλύμνου, οι οποίοι τα παρέθωσαν στην Αρχαιολογική Υπηρεσία. Τα ύλιττα που βρέθηκαν σε αρρότητη, κατά τη διάρκεια κατασκευής ποτίστρων και χρονολογούνται από τον 6ο αι. π.Χ. έως και τη ρωμαϊκή εποχή. Από τις ανασκαφές που διενεργήθηκαν κατόπιν στο χώρο, οι αρχαλόγοι συμπέρανταν ότι πρόκειται για αποθέτη αναθημάτων του παρακείμενου αρχαίου ιερού του Δαλείου Απόλλωνας.

Η Θράκη στο Internet

Πληροφορίες για τη μουσαικοχορευτική παράδοση της Θράκης, όπως έχει καταγραφεί από επιστημονική ερευνητική ομάδα που σύντομα στο Σύλλογο Οι Φίλοι της Μουσικής - Μουσική Βιβλιοθήκη της Ελλάδος Λίλιαν Βουδουρή, μπορεί κανένας να πάρει μέσω της ηλεκτρονικής διεύθυνσης <<http://www.mimb.gr.gr>>, αλλά και του σχετικού cd-rom που κυκλοφορεί ήδη. Για το έργο αυτό συνεργάστηκαν οι Λ. Αλμάρας, Λ. Δρουζίλα, Μ. Τερζοπούλου, Ρ. Λουτζάκη, Π. Καζιώμας και Σ. Χτούρη, ενώ χρηματική σύνδεση του είναι το Ίδρυμα Σταύρου Νιάρχος.

Άγιες-Αιγές

Μία αίγα που παριστάνεται σε ενσφράγιστη κεραμίδια συνηγορεί με τα υπόλοιπα ευρήματα στην ταύτιση της Βεργίνας με τις αρχαίες Αιγές.

Ευηγέρματα από τη Θεσσαλονίκη

Σωστικές ανασκαφές στα θεμέλια σύγχρονου κτηρίου, στο χώρο της ΔΕΘ, αποκάλυψαν περισσότερους από διακόπιους κιβωτισθήμους και λακοειδείς τάφους των πρώιμων ελληνιστικών χρόνων, καθώς και ένα ταφικό μνημείο του 1ου αι. μ.Χ. Ο μεγάλος αριθμός της περιστράματας και οι ασύλτες ταφές παρέχουν πλουσίες πληροφορίες για την ιστορία της πόλης της Θεσσαλονίκης.

Μια φάλαινα στην Αθήνα

Ένα πλατύ οστό από την πλάτη πτεροφάλανας βρέθηκε το 1934 σε πηγάδι της Αρχαίας Αγοράς της Αθήνας, και μόλις τώρα αναγνωρίστηκε από τον Γ. Παπαδόπουλο, που μετέταψε τα διάτρητα από πηγάδια της Αγοράς. Το πλάτος του οστού πρέπει να πληρίασε τα 80 εκ., αλλά η τομή της που βρέθηκε, πεταμένο ως άρχοντα από τους αρχαιούς κατοίκους της Αθήνας, έχει πλάτος 22 εκ. Το μήκος της φάλαινας αυτής δεν θα πρέπει να ξεπερνούσε τις 12 μ., δεδομένου ότι ήταν μαρτί. Το μήκος των εντηλίκων φτάνει συνήθως τις 27 μ.

Θύμα σεισμού

Ο σεισμός του 1999 έθεσε σε κίνδυνο τη Μονή Δαφνίου, μηνυμέο της βιβλιοθήκης τέχνης του 11ου αιώνα. Αναστηλωτικές και σωτηκές εργασίες, καθώς και καταβύθιση τμημάτων της εθνικής οδού, στοχεύουν στη μελλοντική ανάδειξη του μνημείου.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ

Ηρωας πομπός

Ραδιοφωνικός πομπός του 1938, γερμανικής κατασκευής Telefunken, ισχύος 15 KW, λειτουργεί ακόμη και σήμερα στα Νέα Λιόσια. Είναι ο αρχαιότερος στην υφήλιο και πρωικός, καθώς οι Γερμανοί, με την αποχώρησή τους από την Ελλάδα, κατά τη διάρκεια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, επιχείρησαν που τον ανατίναξαν. Ωστόσο, μόνο μια κεραία έπαθε ζημιά και έτσι ο σταθμός συνέχεσε την αποτολή του.

Βυζαντινό Μουσείο στη Βέροια

Στις 22.2.2002 εγκαινιάστηκε το Βυζαντινό Μουσείο Βέροιας, στο οποίο προβάλλονται με τον καλύτερο δυνατό τρόπο τα μνημεία της περιοχής. Η Βέροια ήταν σημαντική πόλη, γι' αυτό και από τον 11ο αιώνα αναδιέρχεται σε διοικητική περιφέρεια (δέμα). Τόσο οι ναοί της –που χρονολογούνται από τον 11ο αιώνα– και κοσμούνται με βαθμάσιες τοιχογραφίες, δύο και οι εικόνες και τα άλλα κειμήλια που βρέθηκαν στην περιοχή, αποτελούν τεκμήρια της λαμπρής ιστορίας της Βέροιας. Σήμερα στην πόλη σώζονται 48 βυζαντινοί ναοί.

Στήλη πεσόντων στη Σικελία

Ενεπίγραφο τμήμα στήλης αποκαλύφθηκε κατά τις ανασκαφές που έγιναν με στόχο τη διάτηρηση δύο κτηρίων στη Θεσσαλία. Ενώματωμένο στευτεροβαθμιά τοιχοποιία, το μαρμάρινο αυτό τύμπανο πιθανολογείται ότι ανήκε σε μνημείο που είχε εγερθεί προς τιμήν των πεσόντων Αθηναίων στην εκστρατεία της Σικελίας το 413 π.Χ.

Το Ζάππειο

Φέτος άρχισαν οι εργασίες αποκατάστασης της αρχικής μορφής του Ζαππείου Μεγάρου, το οποίο επι έναν και πλέον αιώνα υπέστη προσθήκες και μετατροπές που το αδίκησαν. Από τα πρώτα μεγάλα κτήρια της πρωτευόσας, οικοδομήθηκε από τον Θεόφιλο Χάσσον με βάση σχέδια του Μπουλανζέ, και είναι άρρηκτα δεμένο με την ιστορία της Αθήνας.

Πολύτιμα ορυκτά στη Βόρεια Ελλάδα

Πρόσφατες έρευνες απέδειξαν πως το υπέδαφος της Βόρειας Ελλάδας κρύβει πολλά πολύτιμα ορυκτά. Κατά καιρούς έχουν βρεθεί μικροσκοπικές πολύτιμες πέτρες, που βρήθηκαν τους ειδικούς να εντοπίσουν θέσεις άποιη μπορεί να υπάρχουν και σημαντικά κοιτάσματα. Το γεγονός αυτό μπορεί να αλλάξει την εικόνα που έχουμε για τις εμπορικές συναλλαγές κατά την αρχαιότητα.

Ξίφος στην Κηφισία

Σειράριο ξίφος μήκους 90 εκ., σπάνιο αρχαιολογικό εύρημα, βρέθηκε σε έναν από τους τεσσεριάς τάφους της νοτιερής γεωμετρικής περιόδου (βορ. 4 π.Χ.) που αποκαλύψθηκαν σε οικόπεδο της οδού Αχαράνων 21. Οι τάφοι αυτοί εικάστη από αντικαν σε άτομα της ιδιαί αριστοκρατικής οικογένειας. Επίσης, βρέθηκαν έναν τεφροδόχος χάλκινος λεβήτης και πολλά τηλίνα αγγεία.

Στο Βυζαντινό Μουσείο

Το Βυζαντινό και Χριστιανικό Μουσείο διοργάνωσε, όπως κάθε χρόνο, εκπαιδευτικό πρόγραμμα (3.11.2001), με τίτλο «Μία μέρα στο Βυζαντινό Μουσείο», το οποίο περιλαμβάνει τις τρεις ακόλουθες θεματικές ενότητες: α) βυζαντινός ναός, β) βυζαντινό εκκόνιο, γ) δημόσιος και ιδιωτικός βίος των Βυζαντινών. Η επιτυχία του προγράμματος είναι μεγάλη, καθώς τα παιδιά έρχονται αβίαισα σε επαρφή με τον βυζαντινό πολιτισμό, διασκεδάζοντας με τις προτεινόμενες δραστηριότητες.

Εκσυγχρονισμός

Αλλαγές, εκσυγχρονισμός, ανακαίνισης. Ήρθε και η σειρά του Ορκού του Ιπποκράτη, όχι επειδή χρειάζεται προσθήκες ή αλλαγές, αλλά επειδή οι σύγχρονοι ένονται (Άγγλοσαξόνες) γιατροί δεν ξέρουν

πια να διαβάζουν και να ερμηνεύουν αρχαία κείμενα. Στον Ορκο του Ιπποκράτη περιέχονται όλες οι δινάτες περιπτώσεις, φτάνει να τον εξετάσει κανείς με την απαιτούμενη ευρύπτητη πνεύματος. Στην εφημερίδα ΤΑ ΝΕΑ της 25ης Φεβρουαρίου ο καθηγητής χειρουργικής Βασίλης Γολεμάτης αποδεικνύει αυτήν ακριβώς τη διάσχινοκτητή και την παγκοσμιότητα του Ορκού του Ιπποκράτη.

Μυκηναϊκό ανάκτορο

Στην Πελλάνα της Λακωνίας, όπου διεξήγει έρευνα τα 20 τελευταία χρόνια ο Θ. Σπυρόπουλος, αποκαλύπτεται –κατά την άποψη του ανακαρφέα– το ανάκτορο του Μενελάου και της Ήρας Ελένης, διασταύρωση 14 x 32 μ. Τρεις είναι οι οικοδομικές της φάσεις και χρονολογούνται ως εξής: α. 2700-1700 π.Χ., β. 1700 π.Χ., γ. 1300 π.Χ. Λακωνικές και λαξευτοί ωλεύτοι τάφοι, τύμβοι με πλόνισμα κτερίσματα αλλά και το ανάκτορο του Ιζουί αι. π.Χ. δείχνουν πως η Πελλάνα –θέση που είχε κατοικηθεί από την προμακινή πολις η Εποχή – ήταν κέντρο της περιοχής για 100 περίπου χρόνια.

Φερωτός δεινόσαυρος

Σιναριμερικανή ερευνητική ομάδα αποκάλυψε τα απολιθωμένα (ιχνη) δεινόσαυρους, μικρού μεγέθους (όσο μια γαλοπούλα). Ο δεινόσαυρος αυτός, μόλις που ήταν καλυμμένος με φτερά –σύμφωνα με τις μελέτες των ειδικών– δεν πετούσε, αλλά έπειρε σπριζόμενος στη πιοσ ποδιά του με μεγάλη ταχύτητα: εξ ου και τον ονόμαστον δρομικόσαυρο.

ΕΚΘΕΣΕΙΣ

«Τι ταύτα προς Διόνυσον;»

Πρόκειται για την τρίτη κατά σειρά θεματική έκθεση που σχεδιάζει το Τμήμα Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων της Διευθύνσεως Προστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων. Η έκθεση, που χωρίζεται σε τρεις θεματικές ενότητες («Πόλεις και τραγοί θέατρο», «Η τραγική πάρασταση», «Η ευδίνη του υποκειμένου»), παρουσιάζεται στο κτήριο του Τμήματος, στηριζόμενη στο πράγματα 9, στην Πλάκα. Θέμα της είναι το τραγικό θέατρο ως μια από τις μορφές ταυτότητας της δημοκρατικής πόλης που δημιουργεί την τραγουδιά όχι ως λογοτεχνικό είδος, αλλά ως θεατρικό μανόλιο με τα πολιτικά και δικαιοστικά οργανώμαντα. Η παρουσίαση έκπτωση από την πόλη την ιστορική σημαγγία της εδραιώσης της δημοκρατίας, αντιμετωπίζει το τραγικό θέατρο στο πλαίσιο των δημιουργικών εργασιών, περνά στο θεατρικό οικοδόμημα, εξετάζει τα σκηνογραφικά μέσα, τον εξοπλισμό και τους συντελεστές της παράστασης, και καταλήγει, λίγες ημέρες προ του κύρους της τραγικής πρόβεσης.

Για τους μαθητές Γημινασίου και Λυκείου θα λειτουργήσουν από τον Φεβρουάριο του 2002 εκπαιδευτικά προγράμματα, ενώ για το ευρύ κοινό η έκθεση θα είναι ανοικτή κάθε Κυριακή από τον Φεβρουάριο έως και τον Μάιο (την περίοδο καιρών και αργών), 10 π.μ. έως 2 μ.μ. Η εισόδους είναι για όλους δωρεάν. Η περισσότερες πληροφορίες μπορείτε να απευθύνεστε στη Γραμματεία του Τμήματος, στο τηλ.-fax 010-2200000, από Δευτέρα έως και Παρασκευή.

Η Υαλουργία των Σουλτάνων

Στο Μουσείο Μπενάκη διοργανώθηκε έκθεση που συγκέντρωσε όλους των τύπων τα τέχνεργα της ισλαμικής υαλουργίας (7ος-19ος αι.), από την Αίγυπτο και τις χώρες της Εγγύησης και Μέσης Ανατολής. Ένα συνολό περισσότερων από 150 αντικείμενων συγκεντρώθηκε από διάφορους μουσείους (ΗΠΑ, Ευρώπη, Μέσης Ανατολής), με αποτέλεσμα την παρουσίαση μιας από τις ποιησιαρχίες εκθέσεως με το αντικείμενο αυτό. Η έκθεση, διαρρήξων με βάση τις διαφορετικές κατεργασίες του γυαλιού, δεν προσφέρει απλά ένα πανόραμα της τέχνης αυτής, αλλά καθιστά φανερές και τις επιρροές που άσκησαν τα καλλιτεχνικά ευρωπαϊκά κινήματα στην τέχνη του γυαλιού του Ισλάμ.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ

Δώρα στη θεά

Στο Μουσείο της Περιγέμου στο Βερόλινο (Antikensammlung im Pergamonmuseum), πραγματοποιήθηκε έκθεση με τίτλο «Δώρα στη θεά [Gaben an die Göttin] - Λατρεία και Μύθος των Λοκρών Καλαβρίας», από τις 24.10.2001 έως τις 6.1.2002. Τα εκθέματα προέρχονταν από το Εθνικό Μουσείο του Reggio di Calabria. Επρόκειτο για ειδαγόμενα τέχνευρα από την Ελλάδα: κεραμική του δου αι. π.Χ. από την Κόρινθο, τη Σπάρτη, την Αττική και τη Μικρά Ασία, αλλά καχάλικα της ίδιας περιόδου – διώτις ένα χαλκόπικο κράνος ή μια μεγάλη ιατροφίμενη πελοποννησιακή ασπίδα –, καβύς και απτικά αγγεία ονομαστών αγγειοπλαστών και λωραΐδων (5ος αι. π.Χ.). Στα εκθέματα περιλαμβάνονταν επίσης οι θαυμάσιοι αναγλύφοι χρηματισμένοι πήλινοι πύνοις της εντόπιας παραγωγής του δου αι. π.Χ., που εκτέθηκαν για πρώτη φορά εκτός Ιταλίας. Όλα αυτά τα αφερόματα στη θεά Περεφέρονταν πρόσφροντα από το φημισμένο στην αρχαιότητα ιερό της θεάς στην αποικία των Επιζέφυρων Λοκρών στην Κάτω Ιταλία, την οποία ίδρυσαν το 700 π.Χ. οι Λοκροί από τη Στερεά Ελλάδα. Η έκθεση συνόδευε έναν συνοπτικός αλλά πολύ ενημερωτικός κατάλογος.

Ο κόσμος των φυτών στην αρχαία Ελλάδα

Ενδιαφέρουσα έκθεση με θέμα τα φυτά της αρχαίας Ελλάδας λειτουργεί στο Βοτανικό Μουσείο του Βερολίνου-Dahlem από τις 7 Μαρτίου έως τις 29 Σεπτεμβρίου του 2002. Ευχής έργο θα ήταν αντίστοιχη έκθεση να οργανωθεί και στην Ελλάδα, ώστε να μάθωμε ποια φυτά γνώριζαν και χρηματοποιούνταν στην αρχαιότητα. Σχετικός δικτυακός τόπος: <<http://www.bgbm.org/bgbm/>>.

Λακόκος του Βυζαντίου

Με τίτλο αυτόν εγκαινιάστηκε (8.3.2002) στη Θεσσαλονίκη η έντατη ενότητα των μονίμων εκθέσεων που στεγάζονται στο Μουσείο Βυζαντίου Πολιτισμού. Αναφέρεται στην τελευταία φάση της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας (1204-1453) που, αν και δύσκολος ήταν πολιτικός επιπέδου, γνώριων την άνθηση της τέχνης και των γραμμάτων. Κωνσταντινούπολη και Θεσσαλονίκη υπήρχαν δύο κέντρα, που άκμασαν αναπτύσσοντας διαφορετική αισθητική αλλά ενιαίο πολιτισμό.

ΣΥΝΕΔΡΙΑ

Μια σύγχρονη ημερίδα σε ένα σύγχρονο μουσείο

Στις 12 Δεκεμβρίου 2001 οργανώθηκε με μεγάλη επιτυχία η πρώτη αρχαιολογική ημερίδα του Μουσείου Πιερίδη Αρχαίας Κυπριακής Τέχνης-Πολιτιστικού Κέντρου Ομίλου Λαϊκής, στον πολυχώρο «Άθναι». Η ημερίδα, με τίτλο «Προϊστορική Κύπρος: σύγχρονη έρευνα για την ύστερη εποχή του Καλού», αποτελεί την πρώτη επιστημονική ημερίδα που διεξάγεται για την προϊστορική του Μουσείου Πιερίδη, με την άγιδα του Τομέα Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης του Πανεπιστημίου Αθηνών, και σε συνεργασία με το Σπίτι της Κύπρου-Κυπριακή Πρεσβεία και τη Βρετανική Αρχαιολογική Σχολή στην Αθήνα. Την ημερίδα παρακολούθησαν με μεγάλο ενδιαφέρον ακαδημαϊκοί από ελληνικά και ξένα πανεπιστήμια, αρκετοί αρχαιολόγοι και πολλοί φοιτητές.

Την έναρξη της ημερίδας κήρυξε η επιμελήτρια του Μουσείου Πιερίδη Σοφία Αντωνίδη, η οποία τόνισε ότι με τη διοργάνωση αρχαιολογικών ημεριδών επιτυγχάνεται η δημιουργία κινήτρων για την περαιτέρω μελέτη της κυπριακής αρχαιολογίας, που αποτελεί έναν από τους βασικούς στόχους του Μουσείου Πιερίδη. Η μορφωτική ακόλουθος της Κυπριακής Πρεσβείας Νάσος Παπαστάυρος τόνισε στην ομιλία της τη μεγάλη συμβολή των αρχαιολόγων, ελλήνων και ξένων, στην κατοχύρωση της άλιθης ιστορίκης και πολιτιστικής πορείας της Κύπρου, και αναφέρθηκε στο ομαντικό έργο που επιτελεί το Μουσείο Πιερίδη στην Αθήνα. Την ημερίδα χαρέτει και η υποδειυμένη της Βρετανικής Σχολής στην Αθήνα Rebecca Sweetman, η οποία μίλησε για την ουσιαστική συμβολή της Βρετα-

νικής Αρχαιολογικής Σχολής στην κυπριακή αρχαιολογία. Η καθηγήτρια της προϊστορικής αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών Ελένη Μαντζουράνη ανέφερε στην ειδαγόμενη της ομιλία στην ουσιαστική πορεία του Χαλκού στην Κύπρο έχει συγχρηματοδοτήσει το ερευνητικό ενδιαφέρον των αρχαιολόγων, και τονίσει ότι η εν λόγω ημερίδα αποτελεί μια προσπάθεια επαναπροσγείωσης – μετά από μια σύγχρονη οπτική – των πολλών και σοβαρών θέματων που απασχολούνται την έρευνα για την προϊστορική Κύπρο.

Στην ημερίδα συμμετείχαν μεταπτυχιακοί φοιτητές και νέοι αρχαιολόγοι από ελληνικά και ξένα πανεπιστήμια, καθώς και από τις έξι ομάδες στην Ελλάδα. Όλες οι ομιλίες ήταν πρωτότυπες, διότι βασίζονται σε διδακτορικές εργασίες που είπει εκπονήθηκαν τώρα είτε έχουν ολοκληρωθεί πρόσφατα. Ιδιαίτερα σημαντική ήταν και η συμβολή του αρχαιολόγου και διευθυντή της Αμερικανικής Σχολής Κλασικών Σπουδών στην Αθήνα, καθηγητή James Muhly, ο οποίος στην καταληκτική ομιλία, αφού συνέβασε τα συμπεράσματα δύον των ανακοινώσεων, αναφέρθηκε στο υψηλό επιπέδο τους και τόνισε την ουσιαστική συμβολή του Ιδρύματος Πιερίδη στην έρευνα της κυπριακής αρχαιολογίας. Ολοκληρώνοντας επιστημόνες στην έρημη από κάθε πλευρά, οι γενναίοι και πληροφορικοί Jacques Le Rider (Jacques.Le.Rider@ephe.sorbonne.fr) και Francois Queyrel (queyrel@ephe.sorbonne.fr).

Ο Λακόκος, Ιστορία και πρόσληψη

Στις 29.4.2002, στο Institut Historique Allemard de Paris (Hôtel Durst de Chevry, 8, rue du Parc Royal, 75003 Paris), και στις 30.4.2002, στην École Normale Supérieure (45, rue d'Ulm, 75005 Paris), καθώς και στην École pratique des Hautes Études (Section des Sciences historiques et philologiques, Sorbonne –escalier E, 1er étage–, 45, rue des Écoles, 75005 Paris), ως λάβη χώρα συνέδριο της École pratique des Hautes Études, Section des Sciences historiques et philologiques, σε συνεργασία με το Institut Historique Allemard de Paris και την Unité mixte de recherche du CNRS 8547 «Pays germaniques: histoire, culture, philosophie». Έχουν προγραμματιστεί περίπου 15 ανακοινώσεις από επιστημονες διεθνών κύρους, οι οποίες θα εξετάσουν το θέμα από κάθε πλευρά. Πα γεγγακούς και πληροφορίες: Jacques Le Rider (Jacques.Le.Rider@ephe.sorbonne.fr) και Francois Queyrel (queyrel@ephe.sorbonne.fr).

Η τεχνολογία και οι εφαρμογές της στα σύγχρονα μουσεία τέχνης

Το Βυζαντινό και Χριστιανικό Μουσείο Αθηνών και το Ινστιτούτο Πληροφορικής του Ιδρύματας Τεχνολογίας και Έρευνας (ITΕ, Πανεπιστήμιο Κρήτης) διοργάνωσαν ημερίδα για την ψηφιακή τεχνολογία και τις εφαρμογές της στα σύγχρονα μουσεία τέχνης (Βυζαντινό Μουσείο, 7 Δεκεμβρίου 2001). Στην ημερίδα, που χαρακτηρίστηκε από το μεγάλο ποσότητα συμμετοχής, συζήτηθηκαν οι προβληματισμοί για τις προκλήσεις και τις επιπτώσεις της ψηφιακής τεχνολογίας στα μουσεία. Εύπορτες ήταν ειδικοί από το χώρο των μουσείων (Δημήτρης Πλάντως, Μουσείο Κυκλαδικής Τέχνης), από πολιτιστικά ίδρυμα (Νίκητας Καστρίτης, Ιδρυμα Μελετών Λαμπράκη), από τον ακαδημαϊκό και ερευνητικό χώρο, και ειδικά από τους τομείς της μουσειολογίας και της πολιτιστικής διαχείρισης (Ματώλα Σκάστα, Αριστοτελείο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης - Μαρία Οικονόμου, Πανεπιστήμιο της Μάντσεστερ - Κωνσταντίνα Δάλλας, Πάντειο Πανεπιστήμιο) και της πληροφορικής (Στέλιος Ορφανούδης και Νάνος Τραχανίδης, Ινστιτούτο Πληροφορικής ΙΤΕ). Τέλος, ο Δημήτρης Ταύρης, από το Πανεπιστήμιο Πάτρας, παρουσίασε το Εθνικό Πρόγραμμα Ψηφιοποίησης, ενώ ο Γιώργος Καλαμαράς (Ανώνυμος Εταρία Προβολής της Ελληνικής Πολιτιστικής Κληρονομίας) ανέπτυξε τις δυνατότητες χρηματοδότησης έργων από το επιχειρησιακό πρόγραμμα «Κοινωνία της Πληροφορίας» του Γ' Κοινοτικού Πλαισίου Στρατηγικής.

Οι πετυχές της ημερίδας, σε συνεργασία με την κοινοπράξια του έργου TOURBOT, που συγχρηματοδοτείται από το πρόγραμμα «Τεχνολογίες της Κοινωνίας των Πληροφοριών» της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (ελεύθερη μετάφραση του τίτλου του έργου: Διαδραστική Τηλεπαρούσα σε Μουελά μέσω Ρομποτικών Εκπροσώπων), διοργάνωσαν στις 4 Δεκεμβρίου 2001 Επενδήση από το ρομπότ «Λεύκας» στην περιοδική έκθεση «Το Βυζαντινό μέσα από τα μάτια ενός Ρομπότ», που μπορούσε να επισκεφθεί κανείς και μέσω διαδικτύου. Μαρία Οικονόμου

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ

Β' Ιστορικό Συνέδριο Παλαιά

Το Β' Ιστορικό Συνέδριο Παλαιά (για το Α', βλ. στήλη Βαβλία), που οργανώνεται το κέντρο Πολιτιστικών Ερευνών Πεδινής Θεσσαλίας, με έδρα την Παλαιά, θα πραγματοποιηθεί στις 21, 22 και 23.6.2002. Εκτός από ανακούφισης, το συνέδριο περιλαμβάνει ποικίλες εκδηλώσεις: εκθέσεις φωτογραφιών, χειρόγραφων, σπάνιων εκδόσεων και αντικειμένων λαϊκής τέχνης, προβολές ταινιών ιστορικού και λαογραφικού ενδιαφέροντος κ.ά. Ο χρόνος των ανακούψεων έχει οριστεί στα 20 λεπτά. Προβεδρικό υποβολής περιλήψης και αίτησης συμμετοχής: 30 Απριλίου 2002. Για πληροφορίες: Απόστολος Φυριφής (Πρόεδρος Οργανωτικής Επιτροπής Β' Ιστορικού Συνέδριου Παλαιά), Ζαλόγυο 6A, 43200 Παλαιά, τηλ.: 04440-23093 (ουκία), 04440-31855 (λικείο), 0937030820 (κινητό).

Μετάθεση πηγεμονίας Συνάντησης Βιζαντινολόγων

Η Δ' Πανελλήνια Συνάντηση Βιζαντινολόγων Ελλάδος και Κύπρου μετατίθεται, για τεχνικούς λόγους, στις 20, 21, 22 Σεπτεμβρίου 2002. Για πληροφορίες, τηλ.: 0310-997247, 0310-997274.

Κάτοικοι και καταίσκηση στον ελλαδικό χώρο κατά τους προϊστορικούς χρόνους (9000-1000 π.Χ.)

Το Τμήμα Μεσογειακών Σπουδών (κλάδος Αρχαιολογίας και Αρχαιομετρίας) του Πανεπιστημίου Αιγαίου διοργανώνει διεθνές συνέδριο, με θέμα «Settlers and settlements in the Greek peninsula during prehistoric times (9000-1000 BC)», το οποίο θα πραγματοποιηθεί στο Μεγαλό Αμφιθέατρο του Πανεπιστημίου Αιγαίου στη Ρόδο, από τις 7 έως τις 10 Οκτωβρίου 2002. Οι βασικοί άδενοι του συνέδριου παρουσιάζουν εξαιρετικό ενδιαφέρον και καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα θεμάτων, κοινωνικού, τεχνολογικού και περιβαλλοντικού περιεχομένου. Για πληροφορίες, τηλ.: 02410-99385, 02410-99386.

ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ

Η ανασκαφή στην περιοχή Μακρυγιάννη

Τα συμπέρασμα από τις ανασκαφικές εργασίες στην περιοχή της Μακρυγιάνη παρουσιάσεις από την αρχαιολόγος Πέτρο Καλλγάρη σε διάλεξη που έδωσε στο Μουσείο Κυκλαδικής Τέχνης στις 12.11.2001. Η ανασκαφή της περιοχής, για την κατασκευή του σταδίου «ΑΚΡΟΠΟΛΗ» του μετρό, έγινε από την Α' Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων, υπό τη διεύθυνση του Πα. Καλλγάρη, την περίοδο από το Μάιο του 1993 έως τον Μάιο του 1996, και η έρευνα κάλυψε έκταση 2.500 τ.μ. Στη διάλεξη επιστρέψθηκε η πολυτιλοκότητα της ανασκαφής - λόγω των πολυπλήρων ανθρώπινων επειγόντων - η οποία απέδειξε ωστόσο πλούσια συγκομιδή ευρημάτων. Οι διαφορετικοί που παρουσιάσανταν τα πιο ενδιαφέροντα ευρημάτα πατοπέλεσαν και τον κορμό της διάλεξης.

Διάλεξη στο Μουσείο Κυκλαδικής Τέχνης

Τη Δευτέρα 28 Ιανουαρίου 2002, πραγματοποιήθηκε στο Μουσείο Κυκλαδικής Τέχνης η διάλεξη της Ιωνίας Ταριχευτή Δρακωτού, αρχαιολόγου της Γ' Εφορείας Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων, με θέμα «Στήλη πεσόντων από το Δημόσιο Σήμα». Αν και απευθύνονταν κυρίως σε εξδικευμένο κοινό, η ομιλία της κέντρισε το ενδιαφέρον ολόκληρου του ακροστηρίου, με την προβολή διαφανείων αρχαιολογικών ευρημάτων από διάφορες περιοχές της Ελλάδας και της Σικελίας.

A. B.

Οι διαλέξεις της Εταιρείας των Φίλων του Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου

Τετάρτη, 30 Ιανουαρίου 2002: Χαράλαμπος Μπούρας, ομότ. καθ. ΕΜΠ. «Αρχετεκτονικά μέλη από την Αθηναϊκή Αγορά στη Συλλογή του Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου».

Τετάρτη, 13 Φεβρουαρίου 2002: Γεώργιος Ρήγηνος, αρχαιολόγος Η' ΕΠΙΚΑ Κέρκυρας-Θεοπητριας - Προέδρος του Συλλόγου Ελλήνων Αρχαιολόγων, «Η συμβολή των πρόσφατων αρχαιολογικών ερευνών στην κατανόηση της οικουμενής οργάνωσης της αρχαίας Θεοπητριας».

Τετάρτη, 27 Φεβρουαρίου 2002: Νίνα Κυπαρίσση, αρχαιολόγος προϊστοριολόγος - Διευθύντρια ΙΔ ΕΠΙΚΑ Λαμίας, «Στηλαιο Θεοπετρας: η αρχή της προϊστορίας της Θεσσαλίας».

Τετάρτη, 13 Μαρτίου 2002: Μπέττη Σταύροπούλου, αρχαιολόγος - Υπεύθυνη της Συλλογής Αγγεών του Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου, «Τα χρυσά κουμπήματα του Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου».

Τετάρτη, 27 Μαρτίου 2002: Ιωάννη Τριάπτη, Επίτιμος Έφορος Αρχαιοτήτων - καθ. Πανεπιστημίου Καλανίδης, «Παραπρήσεις στα αιώνια του Ναού στην Διός στην Ολυμπία».

Τετάρτη, 10 Απριλίου 2002: Χρήστος Πιτέρης, αρχαιολόγος Δ' ΕΠΙΚΑ Ναυπλίου, «Ο διας του Αρτεμίσιου, ο Ποσειδώνας του Ισιδώρου της Κορίνθου και το χάλκινο ανάθημα νικητή ιππικών αγώνων (τζέκει) του Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου». Οι διάλεξεις πραγματοποιούνται στο Αμφιθέατρο του Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου, Τοστάτα 1, ώρα 19.00.

Ειδικές μορφωτικές εκδηλώσεις από το ΕΙΕ

Το Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών πραγματοποιήθηκε σειρά ομιλιών, στο πλαίσιο των Μορφωτικών Εκδηλώσεων «Επιστήμης Κοινωνίας» - από τις 8.1.2002 έως τις 29.1.2002, με γενικό τίτλο «Βίκτωρ Ουγκώ (1802-1885), 200 χρόνια από τη γέννησή του». Την πρωτοπική ταινία και τη έργο του γάλλου ποιητή και μυθιστοριόφραύ παρουσίασε στην ομιλία της (15.1.2002) η Λουκία Δρουΐδη, ομάδα Διευθύντρια Ερευνών ΚΝΕ/ΕΙΕ. Με λόγο μεστόν και προσέγγιση «ποιητική» ακηγόρωφης το πορτρέτο αυτού του μεγαλού φιλόλαττα, που είχε κάποια δηλώσει: «Δεν ανήκε μόνο στους Γάλλους, αντικαί και στους Έλληνες». Ο Βίκτωρ Ουγκώ -μορφωτικός συγγραφέας, οραματιστής στοχαστής, πρωτοποριακός ανανεωτής, βαθύτατα δημιουργικός και φιλελευθέρος- εισήχυρος στον κύκλο των φιλελήνων λογοτεχνών, εμπνέοντας από την πτώση προσπάθειας των ελλήνων αγνωστών του 1821 για ελεύθερος, ακολουθώντας το παρδείγμα του Λόρδου Βύρωνα και του Σταύρωβανδού, που τόσο θαυμάζει. Στη συλλογική συνέληση των Ελλήνων καθερώμενος ως φιλέληνας, χάρη κυρίως στα νεανικά του ποιήματα (*Τα Ανατολίτικα*), που δεν είχαν γίνει καν γνωστά στους Έλληνες την εποχή της κυκλοφορίας τους.

A. B.

Τεχνικά έργα στην αρχαία Ελλάδα

Προκειται για το θέμα της ομιλίας του Θ. Π. Τάσιου που πραγματοποιήθηκε στις 17.12.2001, στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων της Εταιρείας Μελέτης Αρχαίας Ελληνικής Τεχνολογίας. Με γλωρύρο πρόταση έδειξες ο ομιλητής τη πρωτοποριακά για την εποχή τους τεχνικά επιτεύγματα των αρχαίων Ελλήνων, τα οποία παραμένουν επίκαιρα και στις μέρες μας, παρά την τεχνολογική μας πρόοδο.

Η φιλική επίσκεψη ενός Βρετανού

«Γράφοντας την Ιστορία της Ελλάδος: σαράντα χρόνια τώρα» ήταν το θέμα της ομιλίας του βρετανού καθηγητή Richard Clogg, την Πέμπτη 31 Ιανουαρίου 2002, στη βιβλιοθήκη της Βρετανικής Σχολής Αθηνών. Ο R. Clogg -που διδάσκει και στο St. Antony's College του Πανεπιστημίου της Οξφόρδης- έχει επιστερέψει πολλές φορές τη χώρα μας, αφού η Ελλάδα και η ιστορία της έχουν «κερδίσει», όπως ο ίδιος δηλώνει. Επ' ευκαιρία λοιπού της πρόσφατης επισκεψής του στην Αθήνα, δεσμεύτηκε για μια ακόμη συμπληρωματική ομιλία (στις 25.2.2002, ώρα 18.00, στον ίδιο χώρο, τη βιβλιοθήκη της Βρετανικής Αρχαιολογικής Σχολής), καπότιν του ενδιαφέροντος που έδειξε το ακροστηρίο της για αυτό το μεγάλο θέμα, που αφορά στα ιστορικά γεγονότα της Ελλάδος των τελευταίων δεκαετιών.

A. B.

Όταν ο ανταγωνισμός παράγει τέχνη

Πρόκειται για μια θαυμάσια και επίκαιρη διάλεξη, με θέμα «Ολυμπιακοί Αγώνες - Πανολιθικοί αμφορεύς», που είχαν την ευκαιρία να παρακολουθήσουν πολλοί παρευρέθροις στο Μουσείο Κυκλαδι-

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ

κης Τέχνης στις 11 Φεβρουαρίου 2002. Ομιλήτης ο καθηγητής του Πανεπιστημίου Αθηνών Πάνος Βαλαζάνης.

Οι Ολυμπιακοί Αγώνες, που περιλήφθησαν θρησκευτικές τελετές και οθόλητρικά αγωνίσματα προς τιμήν του Διός, τελούνταν κάθε τέσσερα χρόνια στην Ολυμπία, θρησκευτικό και διπλωματικό κέντρο κατά την αρχαιότητα. Κατά τη διάρκεια των αγώνων ολοκλήρων ο ελληνισμός, ενωμένος, πήρε υπό την «ιεράν» εκκενείαν». Το 776 π.Χ. αρχίζει η επίσημη χρονολόγηση των Ολυμπιάδων.

Από το 566 π.Χ. καθειρύθμικαν στην Αθήνα, ανά τετραετία επίσης, τα μεγάλα Παναθηναϊκά, προς τιμή της Αθηνάς. Τη χρονία των Παναθηναϊκών αναλήφθησαν οι ανύταστοι αρχοντες της πόλεως ή δημόσιοι λειτουργοί. Τα έπαθλα των νικητών ήταν αμφορείς με έλαιο από τις ειλίξ του «Ιερού Άλσους» της Αθηνάς. Οι αμφορείς έφεραν στη μα πλεύρα παράσταση της Αθηνάς και την επιγραφή «των Αθηναίων άλσους» και στην άλλη πλεύρα παράσταση αγώνα και το νόμον του επώνυμου χρόνου.

Οι πιναρθηκαῖοι αμφορεῖς, ψηφίζοντας τέχνης αγγεία, ήταν μελανόμορφοι αρχικοί και αργότερα ερυθρόμορφοι. Η δε παραγωγή τους υπήρχε τεράστια. Κατασκευάστηκαν περίπου 16.000.000 αγγεία, τα οποία έχουν αυθεντικής μέρες μας μόνο σε ποσοστό 1%, και κοσμούν σήμερα πολλά μουσεία ευρωπαϊκών κρατών.

A. B.

ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ

Περί δημοσίευσης άρθρων από εραστέχνες

Από τον κ. Χ. Χαρίση λάβαμε την παρακάτω επιστολή:

Μυτιλήνη 02.01.2002

Αγαπητή κ. Λαμπράκη,

Με αφορμή τη δημοσίευση στο τεύχος Νο 81 της ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ της επιστολής του Υπουργείου Πολιτισμού «Περί δημοσίευσης άρθρων», που αφορά στη δημοσίευση δύο άρθρων μου –ένα στο περιοδικό σας και ένα στην τοπική εφημερία «Ειρηνός»– σας αποστέλλω την επιστολή-αίτηση που έστειλα στο Υπουργείο πριν από 6 περίπου μήνες, ζητώντας διευκρινίσεις, χώρας ούμις να έχω λάβει ακόμα κακιά απάντηση. Η επιστολή είναι στη διάθεσή σας προς δημοσίευση, αν εσείς το κρίνετε απαραίτητο.

Θερμές ευχές για τον καινούργιο χρόνο.
Χαράλαμπος Χαρίσης

Μυτιλήνη 17.07.2001

Θέμα: Διευκρινιστική απαντητική επιστολή και αίτηση για γνωστοποίηση νόμων και διατάξεων σχετικών με την δημοσίευση αρχαιολογικών ανακοινώσεων από εραστέχνες

Με αφορμή την επιστολή της Γενικής Διεύθυνσης Αρχαιοτήτων – Δ/ντη Προϊστ. - & Κλασ. Αρχών – Τμήμα Αρχών Χωρών, με αριθμό Πρωτ. ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ20/9362/579 και θέμα «Αρχαιολογικές ανακοινώσεις από ερευνήσεις χωρίς την απαγόρευση διέξιδης από την Υπηρεσία μας για αρχαιότητες του νομού Λέσβου», που απεστάλη στην τοπική «Ειρηνός», όπου και δημοσιεύτηκε, και στο περιοδικό «Αρχαιολογία και Τέχνες», και που αναφέρεται, μεταξύ άλλων, στηρίχων του υπουργάρχου που δημοσιεύθηκαν στην προαναφερόμενη εφημερίδα και περιοδικό, ότι θέλει αφενός να διευκρινίσει και αφειπτέται να ξητίσει τα έξις παρακάτω:

1. Στην επιστολή αναφέρεται ότι στην συγγραφείς των άρθρων «συνεργάτηκαν» με ένσων αρχαιολόγους, κατί που σε καμία περίπτωση δεν είναι αληθές και σύτο μπορεί να είναιγενής πώς πρόκειψε αυτό το συμπέρασμα. Ολα τα ονόματα των συγγραφέων/ερευνητών αφορούν εραστέχνες αρχαιοφίλους (και ας επι το πλείστον συγγενείς ή άλλων φίλων) που μοναδικό κίνητρό τους για την ενσχόληση αυτή είναι η αγάπη για την ιστορία του τόπου τους, σπάνια εξαλόγου και οι εκπαιδεύθηκαν αλλες συνημμένες περιπτώσεις αρχαιοφίλων εραστέχνων ανά την Ελλάδα με παρόμια (και συχνά πολύ μεγαλύτερη) ερευνητική και συγγραφική δραστηριότητα.

2. Προκεκυμένο αυτή η εραστεγκνή δραστηριότητα να περιορίζεται αυστηρά στη πλαίσιο που καθορίζει ο νόμος (και είναι αυτή η πραγματική διάθεση του υπογράφοντος αλλά και όλων, είμαι σί-

γουρούς, των αρχαιοφίλων του νησιού που δημοσιεύουν κατά καιρούς αρχαιολογικές ανακοινώσεις) αιτούμαι όπως μου γνωστοποιήστε τους σχετικούς νόμους, διατάξεις, υπουργικές αποφάσεις καθώς και τα αντίστοιχα ΦΕΚ περί αρχαιολογικών ανακοινώσεων από εραστέχνες, και ειδικότερα αυτού που αφορούν τα παρακάτω επωτήματα:

Α. Σε περίπτωση τυχαίας εύρεσης (στα πλαίσια π.χ. ενός περιπτώτου αρχαιολογικού χαρακτήρα) επιφανειακών κινητών ή ακινήτων αρχαιοτήτων (εννοείται ότι ουδείς λόγος δεν γίνεται για ανασκαφή έρευνα) σε χώρους που δεν είναι κηρυγμένοι ως αρχαιολογικοί, που είναι η προβλεπόμενη εκ του νόμου διαδικασία που πρέπει να ακολουθηθεί για τη δημοσίευση των ευρημάτων από τον αντίστοιχο εραστέχνη: Χρειάζεται ειδική άρδη για τη δημοσίευση αφενός και φωτογράφηση αφετέρου αρχαιοτήτων αγνωστών μέχρι σήμερον και από την προηγούμενος αρχαιολογικούς χώρους;

Β. Σε περίπτωση που ο νόμος προϋποθέτει την αίτηση σχετικής αδείας, ποιος τη χρηγεί και πότες ημέρες είναι το μέγιστο χρονικό διάστημα που απαιτείται από την υπηρεσία για να αποφασίζει; Υπάρχει νομική απόφαση που εξαρεί αυτές τις περιπτώσεις από το εκ του νόμου προβλεπόμενο χρονικό διάστημα των 60 ημέρων μέσα στο οποίο οποιδήποτε δημόσια υπηρεσία υποχρεούνται να απαντήσει στην αίτηση κάθε πολίτη;

Γ. Ποια είναι τα κριτήρια, πέρα από την επιστημονική ακρίβεια των άνω αναρρόφουνται στο υπόψιο δημόσιευση, που επικελύεται η αρμόδια υπηρεσία προκειμένου να γκρίζεται ή να απορρίψει την αίτηση αδείας για δημοσίευση που αιτείται ο εραστέχνη;

Μετά τιμής,
Χαράλαμπος Χαρίσης

Απάντηση από το Υπουργείο Πολιτισμού

Από το Υπουργείο Πολιτισμού (Γενική Δ/ντη Αρχαιοτήτων - Δ/ντη Προϊστ.-Κλασ. Αρχών - Τμήμα Ξένων Σχολών) λάβαμε την παρακάτω απάντηση στην από 8.10.2001 επιστολή του περιοδικού μας:

Θέμα: Παροχή πληροφορών

Σχετ.: Το με αρ. πρωτ. ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ20/9362/579/9.2.2001 έγγραφο μας;

Σε απάντηση της από 8.10.2001 επιστολής σας, σας γνωρίζουμε τα εξής: Δεν υφίστανται νόμοι, ο οποίος απαγορεύει τη δημοσίευση σε περιοδικά άρθρων των οποίων οι συγγραφές δεν έχουν ερωτηθεί εάν διαθέντουν τις σχετικές αδείες της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας για την πραγματοποίηση της υποβάλλονται για δημοσίευση εργασίας.

Εξάλλου, το ανωτέρω σχετικό έγγραφο της Διευθύνσεως Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων δεν αναφέρεται στην απαγόρευση, αλλά παρακάτω το περιοδικό σας, πριν από τη δημοσίευση παρόμοιων άρθρων, θα είναι στους ερευνητές το ερώτημα εάν διαθέντουν τις σχετικές αδείες της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας, όπως ο Κ.Μ.1932-1933 «Αρχαιοτήτων» (ΦΕΚ 275/1932 Α') και οι εγκύων ΥΠΠΕ/ΑΡΧ/Α3/6565/65/20.10.1982 και ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α3/43513/ 499/26.10.1987 απαγορεύουν την πραγματοποίηση αρχαιολογικών ερευνών χωρίς την προηγούμενη άδεια του Υπουργείου Πολιτισμού. Εννοείται ότι το σχετικό έρωτημα θα πρέπει να γίνεται στην περίπτωση κατά την οποία η δημοσίευση άρδη αφορά σε πατελέσματα συγκεκριμένης αρχαιολογικής έρευνας πεδίου (ανασκαφή, δοκιμαστικές τομές, καθαρισμοί, επιφανειακή έρευνα, με χώρις περιουσιαλήγ ιλικού, αποτυπωση, σχεδιάστη).

Το σχετικό έγγραφο της Υπηρεσίας μας αναφέρεται συγκεκριμένα σε δύο περιπτώσεις δημοσίευσης άρθρων με τα πατελέσματα στην επιφανειακά ερευνών με περιουσιαλήγ ιλικού (Β. Κομαρέλας, «Προϊστορική τοπογραφία των βορείων παραλίων της Λέσβου. Θέσεις της πρώιμης εποχής του Χαλκού», Αρχαιολογία και Τέχνες 76, Σεπτέμβριος 2000, σελ. 71-78 και Χ. Β. Χαρίσης - P. Durand - M. Αλεϊτής: «Ιχνη παλαιολιθικής εγκατάστασης στη Λέσβο», Αρχαιολογία και Τέχνες 76, Σεπτέμβριος 2000, σελ. 83-87), οι οποίες πραγματοποιήθηκαν χωρίς την πατοποίηση αδείας της αρμόδιας Κ' Εφορείας Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων της ΥΠΠΟ.

Η Διευθύντρια Προϊστ. -Κλασ. Αρχαιοτήτων Νικολέττα Διβάρη-Βαλάκου

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ

Η απορία

Από τον κ. Μ. Λαρεντζάκη-Λάσκαρι, ο οποίος διευθύνει Εργαστήριο Συντήρησης Έργων Τέχνης (αττιδίου 27, Χαλκίδα, τηλ.: 02210-21981, και Αιμούτο 20, Ν. Σμύρνη 241, Αθήνα, τηλ.: 010-9334982), λάβαμε την παρακάτω επιστολή, με την οποία ζητά μια απάντηση για μέρους των υπευθύνων του Υπουργείου Πολιτισμού.

Πολλές φορές έχουν γραφεί γενικά κείμενα, άρθρα, ανοιχτές επιστολές κ.λπ., για την αδιαφορία φροντίδας που παρουσιάζουν οι αρχαιολογικοί μας χώροι. Καποταί ελλήνες και ξένοι πολίτες έρχονται για κάποιους λόγους πολὺ πιο κοντά από άλλους, σε επαφή με ανασκαφές, μουσεία και τις σχετικές αποθήκες τους, διαπιστώνοντας την παντελή εγκατάλειψη για τη συντήρηση τών αντικεμένων, που κάποια στιγμή η ποικιλομορφή (και ανομολόγητη πολλάκι) λαχτάρια επιδίδουν αρχαιολόγων έφερε στο φως ή από άλλους λόγους αποκαλύφθηκαν από τα σπλάχνα της γης μας. Και η ΑΠΟΡΙΑ εύλογα γεννιεται: γιατί τόση αδιαφορία; Έλεγχη χρημάτων, λένε οι υπευθύνοι, πολλά άλλα υποδιατέρω αντικείμενα περιέμονται πρώτα τη σερά τους κ.λπ. Άραγε διερωτήμε τονεις από τους υπευθύνους δημοσίους υπαλλήλους μας μητρές τα κόστος υπευθύνης επαγγελματικής συντήρησης θα ήταν αρκετά μικρότερο και ο χρόνος απορέτωσης συγκριτικά πολύ μειώνεται, αν πάρα πολλά από τα αντικείμενα αυτά δινονται σε ιδιωτικές επιχειρήσεις συντήρησης αρχαιοτήτων;

To επάγγελμα του συντηρητή έχει πια κατοχυρωθεί. Το Υπουργείο Πολιτισμού εκδίδει τις άδειες εξόδους της σχετικού επαγγέλματος. Οι επιθεωρήτες συντήρησης βέβαια λέιπουν για τον έλεγχο της ποιότητας της εργασίας που θα διεκπεραώνουν τέτοιους επιχειρήσεις, μιας και υπάρχουν ελάχιστοι πιγμούδιοι ανώντας Σχολή Συντήρησης στο Υπουργείο. Μα οι σπουδές, το επαγγελματικό ήδος, η εμπειρία και ανταγωνιστικότητα μεταξύ επιχειρήσεων -που έτσι και άλλως είναι λίγες- θα μπορούσαν αρχικά να εγγυηθούν ως αυτήν την ποιότητα. Στη συνέχεια θα μπορούσαν να βρεθούν και άλλες δικιάς ασφαλείας, αν χρειάζονται. Μα ας κοπάξουμε και τις άλλες γενικές μας χώρες της Ευρώπης με μεγάλη πολιτιστική κληρονομία, όπως η Ιταλία π.χ.. Έχει και εκείνη το ίδιο ελληνικό πρόβλημα: πλήθωρα αντικεμένων για συντήρηση αλλά λίγους συντηρητές δημόσιους υπαλλήλους. Η λύση: Κανείς συμβάσεις έργου/αντικεμένου με αξιόλογες επιχειρήσεις εξειδικευμένες στο εκάποτο επιπτητικό και με προϋποθέσεις που υπαγορεύουν κάθε φορά το ανάλογο Μουσείο ή Εφερεία Αρχαιοτήτων. Εννοείται ότι σχέδια, διαφάνειες, φωτογραφίες πριν, κατά τη δάρκεσα και μετά τη συντήρηση, καθώς επίσης και τεχνικό δελτίο εργασιών. είναι από τις απαραίτητες λεπτομέρειες που μεταπεριλαμβάνονται στις υποχρεώσεις της συμβαλλόμενης επιχείρησης.

Αναφέρονται μερικά ελάχιστα παραδείγματα αντικεμένων που συντηρήθηκαν από την αντίστοιχη επιχείρηση μας στην Ιταλία:
Α. Ετρουσκικές αλαβάστρινες λάρνακες, πολύχρωμες και επιχρύσωσης του 2ου-1ου αι. π.Χ., Μουσείο Lapidario Maffeiiano, Verona.
Β. Κεραμικά από την ανασκαφή της Via Postumia, Porta Palio, Verona.
Γ. Ορειχάλκινο κεφαλί αγάλματος του Ιουλίου Καίσαρα, που μ.χ. Μιχαήλ Λαρεντζάκης-Λάσκαρης

Η αναστήλωση του αρχαίου θεάτρου της Θάσου

Αναγνώστρια μας έστειλε στο περιοδικό μας ασχολίαστες τις φωτογραφίες από το θέατρο της Θάσου. Τα σχόλια βέβαια περιτέλιον για όποιους έχει πάει στη Θάσο, ή έστω έχει θαυμάσει άντο πά το τόπο αρχαία θέατρα της Ελλάδας...

Η πρώτη αναφορά για το θέατρο της Θάσου ανήκει στον Ιπποκράτη, στα τέλη του 5ου αι. π.Χ. Από την εποχή αυτή λίγα μόνο τμήματα των θεμελιών του κίτασσον έχουν σωθεί. Στη σημερινή του μορφή το θέατρο διατηρεί κατάλοιπα του 4ου π.Χ. αι., καθώς και τημμάτα του σκηνικού συγκροτήματος που του 3ου π.Χ. αι. Κατά τη ρωμαϊκή περίοδο το οικοδόμημα υπέστη μετατροπές, ώστε να χρησιμοποιηθεί για αγώνες μανομάχων και για θρησκευτικούς...

Η μορφή που διαστήθηκε στο πέρασμα των αιώνων είναι βέβαια η υπερτεριτερή, αλλά ο χρόνος ομαλεψε τα έργα των Ρωμαίων, καθιστώντας το θέατρο της Θάσου ένα από τα πιο απομονωμένα και ειδυλλιακά θέατρα του ελλαδικού χώρου. Πεύκα και πυρνάρια φύτρωσαν ανάμεσα στις κερκίδες και τα φύλλα τους έντυσαν τις κρυελλώδεις μαρμάρινες επιφάνειες. Εδώ παραθέτουμε μια φωτογραφία

Ένα από τα παραδείγματα που αναφέρει ο κ. Μ. Λαρεντζάκης-Λάσκαρης στην επιστολή του: Ετρουσκικές αλαβάστρινες λάρνακες, πολύχρωμες και επιχρύσωσης του 2ου-1ου αι. π.Χ. Museo Lapidario Maffeiiano, Verona (πριν και μετά τη συντήρηση).

από το βιβλίο Αρχαία Θέατρα των J. Lange - M. Στέφα (εκδ. Ίτανος 1996, σ. 86-87).

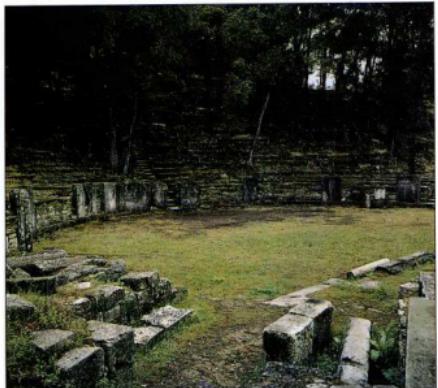
Στη σημερινή του μορφή, αυτή που του δίνουν οι πρόσφατες εργασίες της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας, όλα τα δέντρα έχουν εξερίζει, ουσιαστικά αφού είχαν φυτρώσει ανάμεσα στα μέρματα. Το στήσιαν ανακατασκευάζεται με μαρμάροπλακες, κομμένες με ηλεκτρικό πριόνι, και τα έδρανα των κοίλων συμπληρώνονται με έμμιλες κατασκευές. Το αποτέλεσμα μοιάζει περισσότερο με λουτρό πολυτελείας παρό με αναστηλωμένο αρχαίο θέατρο σύρραγο στην ορχήστρα, ενώ οι θεσεις των δευτερών ωμώνυμων μάλλον τα έδρανα του θεάτρου που το λυκάβητο παρά τα έδωνα του θεάτρου της Επιδαύρου... Εν ολίγοις, το μηνύμα αναστηλωμένο θα φέρνει στο νου οικονομική (έμμιλη τιμή) ρωμαϊκή κατασκευή της Σινετόπα (επιστολή αρχομάρκωση), φιτεμένη, εν μέρει, επάνω στο αρχαίο τείχος της πόλης.

Άλσος Ριζάρη

Από την Επιτροπή Αγώνα για τη Σωτηρία του Άλσους Ριζάρη λάβαμε την παρακάτω επιστολή:

Το Άλσος Ριζάρη (μεταβάτιση των οδών Β. Κωνσταντίνου, Β. Σοφίας, Ριζάρη), έχει μορφή και κρήση άλσους τουλάχιστον από το 1844, έχει στρατηγική σημασία, οντότητα που διατηρείται μέχρι σήμερα, με υψηλή βιότητη και αποτελεί το μοναδικό περιέμονα στην ευρύτερη περιοχή του και τόπο καταφύγιο για τους κατοίκους σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης (σεισμοί, πλημμύρες κ.λπ.), και βέβαια είναι τόπος αναψυχής για παιδιά και ηλικιωμένους.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ

Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, το Δεκέμβρη του 1999 παραχωρήθηκαν δωρεάν τα 12.055, από τα 18 στρέμματα στο Ιδρύμα Β. και Ε. Γουλανδρή για ανέγερση και λειτουργία, με διάποντας το Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης. Η αντικεμενική αξία της παραχωρημένης έκτασης, σαν οικόπεδο βέ-

βαια, γιατί ως πινεύμονας πρασίνου είναι ανεκτήποτη, με τις τότε τιμές εκπτυγμένης από τον προϊστάμενο της Δ' ΔΟΥ Αθηνών σε 14.4 δισ. δρχ. Άσ τημεωθεί στη μεμονωτική αξία του χώρου είναι ανυπόλογηστη. Ο χώρος έχει χαρακτηριστεί στο Ρυθμιστικό της Αθήνας και στο Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο ως χώρος πρασίνου.

Το ίδρυμα στο οποίο παραχωρήθηκε δωρεάν το Άλσος Ρίζαρη ίδρυθηκε το 1979, με επωνυμία «Μουσείο Β. και Ε. Γουλανδρή», και κατόπιν μετονομάστηκε σε «Ιδρύμα Β. και Ε. Γουλανδρή», καθώς σε οποιοποιηθεί το ίδρυμα η προσαγωγή των τεχνών σε όλη την Ελλάδα. Μετά το θάνατο του Β. Γουλανδρή, με πρωτοβουλία της συζύγου του, ιδρύθηκε το 1997 και δεύτερο ίδρυμα, το «Ιδρύμα Ελένας Γουλανδρή», με έδρα την Αθήνα και σκοπό τον εμπλοιασμό και τη λειτουργία του Μουσείου της Ανδρού και «του Μουσείου Σύγχρονης Τέχνης εφόδου τελικά ίδρυθει».

Πρέπει εδώ να σημειωθεί ότι τα κοινωφέλη ίδρυματα δεν αποτελούν ίδιωτη περιουσία των ίδρυτων τους, αλλά αυτοτελεί νομικά πρόσωπα με δική τους περιουσία και πόρους, διεπονται ως προς τη λειτουργία τους από ειδικό νομικό καθεστώς, εποπτεύονται από τον Υπουργό Οικονομικών, και υποχρεύνται να υποβάλλουν επίτιμο ίστολο στον αναφέρεται μεταξύ άλλων κάθε περιουσιακό τους στοιχείο, τα εισοδήματα και οι δαπάνες τους.

Από τους ισολογισμούς που κατέθεσε το ίδρυμα Β. και Ε. Γουλανδρή τα έτη 1999 και 2000 προκύπτει ότι δεν διαθέτει καμία συλλογή πινάκων πέραν δύο υπάρχουν στην Ανδρα (το 2000 αναφέρει συνολική αίσια έργων τέχνης 131.319.843 δρχ.). Επίσης το κυκλοφορούν ενεργητικό του ανέρχεται σε 35.597.773 δρχ. για το 1999 και 50.876.875 δρχ. για το 2000, όπως είχε δηλώσει στην Βουλή (2.3.2000) το ίδιο Υπουργός Πολιτισμού Ε. Παπαζήση, το κόστος ανέγερσης του μουσείου (με τις τότε τιμές) θα έφτανε τα 10 δια. δρχ.

Μετά το θάνατο της Ελένας Γουλανδρή δημοσιεύτηκε η διαθήκη της. Με αυτή εγκάρδιστα γενικό κληρονόμο της περιουσίας της (εκτός δύος αφηγείται σε διάφορα φυλακιά πρόσωπα) το «Ιδρύμα Ελένας Γουλανδρή», δηλαδή ίδρυμα αλλά από αυτό στο οποίο ένινε η παραχωρητή του Πάρκου Ρίζαρη. Στη διαθήκη δεν γίνεται καμία εξηδοκευτήση της περιουσίας που αφήνει στο ίδρυμα αυτό, ούτε αναφέρεται σχετικά με το Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης είναι: «Αν τελικά δεν γίνεται Μουσείο Βασιλή και Ελένη Γουλανδρή στην Αθήνα τότε επιθυμώ να μη εκτεθούν ποτέ στην Αθήνα οι εκθέσεις έργων που θα έχω στο μουσείο μου στην Ανδρα».

Από αυτά τα δεδουλών νομίζουμε ότι τα συμπεράσματα για κάθε λογικό και καλοποίητο άτομο είναι προφανή. Η επιμονή του ίδρυματος Β. και Ε. Γουλανδρή να συνδυάσει η ανέγερση του Μ.Σ.Τ. με την καταστροφή ενός τόσο σημαντικού άλσους στο κέντρο της Αθήνας στερείται κάθε λογικής, με εξαιρέσεις ίσως την «εμπρεσούμποτά» της περιοχής.

Η θέση «Μουσείο στη Ρίζαρη ή πουλενά» είναι απαξιωτική και υποβάθμιζει τις άλλες περιοχές του Δήμου της Αθήνας και των περιφερειακών Δήμων.

Αντιθέτω θα περίμενα κανές σήμερα, μετά το θάνατο της Ε. Γουλανδρή, το Διοικητικό Συμβούλιο του ίδρυμάτος, στο οποίο ως γνωτών μετέχουν και διαπρεπείς εκπρόσωποι της δημόσιας ζωής, να πάρει δημοσίως θέση και να εξηγήσει γιατί, παρά τις προτενόμενες εναλλακτικές προτάσεις από το Δήμο Αθηναίων, εξακολουθεί να επιλέγει η ανέγερση του Μ.Σ.Τ. να συνδυάσεται με μια τετού οικολογική καταστροφή σε βάρος των Αθηναίων.

Την ίδια ακρίβως υποχρέωνται και ο Υπουργός Οικονομικών που κατά το νόμο εποπτεύει το ίδρυμα. Το ίδρυμα ουδεποτεί εδώ-δημόσια εξήγηση πώς σκοπεύει να χτίσει και να λειτουργήσει το Μουσείο, όπως:

Από τους ισολογισμούς του (πάγα) αποδεικνύεται ότι δεν έχει καμία συλλογή πινάκων στην κυριότερά του.

Από κανένα στοιχείο δεν προκύπτει ότι κάποιος ή κάποιοι τρίτοι έχουν συμβατική υποχρέωση να τον παραχωρήσουν οποιαδήποτε συλλογή έργων τέχνης.

Από τους επτήσιους ισολογισμούς που δημοσιεύει αποδεικνύεται ότι οι οικονομικές του δυνατότητες πόρων απέχουν από το να επιτρέψουν έστω την ανέγερση μουσείου, πολύ περισσότερη τη λειτουργία του μη διπλάνες.

Η κυβερνήση, σίδη του Υπουργού Πολιτισμού, αλλά και του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας-Οικονομικών, θα έπρεπε να λάβουν τα δύοτα μέτρα που έχουν σχέση με τα οικονομικά του ίδρυμάτος και να εξασφαλίσουν την κυριότητά σ' αυτό των συγκεκριμένων έργων τέχνης, πριν πραγματοποιήσουν αυτήν την παραχώρηση. Από

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ

τις τοποθεσίες τους στη Βουλή και τις ανακοινώσεις τους στον Τύπο, δεν προκύπτει κάτι τέτοιο.

Μήπως τελικά προχωρούν στην καταστροφή ενός μοναδικού αλσούς και στη θέση του ο Δημόσιο παραλάβει ένα γεγκαταλεμένη για πάι, που θα πρέπει να αποπεράτωνε με χρήματα του Ελλήνα φορολογουμένου και να αναζητά τον τρόπο χρηματοποίησή του;

Πιστεύουμε ότι ο νύν Υπουργός Πολιτισμού, αντί να δηλώνει ότι μόλις αποδεσμεύεται η απόφαση του ΣΕΤΕ θα αναζητήσει τρόπους νομικής διεκπεραίωσης του θέματος, θα ήταν προτυπότερο να ανάγκησε, μαζί με τους αρμόδιους φορείς και το Ίδρυμα, την εξεύρεση κατάλληλου χώρου για την ανέγερση του μουσείου.

Τέλος, ας μην παραπλανανούν την κοινή γνώμη με κινδυνολογίες του τύπου ότι το Μητροπολιτικό Μουσείο της Ν. Υόρκης ή το Λούμπρο ήταν έτοιμα να «αρρέψουν» τη συλλογή, αν δεν ανεγερθεί το μουσείο στο Άλσος Ρίζαρπ.

Γιατί όποιος στοιχειώδως γνωρίζει την ελληνική νομοθεσία για τα καινωφελή ιδρύματα και έχει διαβάσει τη διαδήληση της Ε. Γουλανδρή, αντιλαμβάνεται ότι σημαντικός εφόδος υπάρχει, για να διατεθεί σε τρίτους, πρέπει να έχει την έγκριση του Υπουργού Οικονομικών, δηλαδή της Κυβερνήσης...

Κλείνοντας, θα θέλαμε για μια ακόμα φορά να δηλώσουμε απεριφράστα ότι ουδέποτε εναντιθέτουμε στην ανέγερση αυτού ή άλλου μουσείου. Αντιτείλαμε όμως στο ωρευόδηλημα μουσείου ή άλλου!

Είναι γνωστό ότι στο Ιδρύμα έχουν προταθεί/προσφερθεί διερεύνας άλλες γένεσης για την ανέγερση αυτού του μουσείου. Αν η διοίκηση του επιβιβεί με άμυνσηρηση ένα μουσείο προς όφελος του ελληνικού λαού, δεν έχει παρά να διαλέγεται έναν από αυτούς τους χώρους που την έχουν προταθεί.

Η εμμονή στη θέση «Πέζαρη ή πουμενά» εξυπρετεί άλλους σκοπούς και πάντως όχι αυτού της πολιτιστικής αναβάθμισης των Ελλήνων.

Τέλος θέλουμε ότι επιπλέον ότι η Αττική και ειδικότερα η Αθηνά έχουν το λιγότερο πράσινο από όλες τις πρωτεύουσες της Ευρώπης. Άρα η ίδια καταστροφή στο πράσινο είναι απαράδεκτη και αναπτηρέπτη.

Οι «περιόλικοι» που ενεργοποιήθηκαν υπέρ της σωτηρίας του Άλσους Ρίζαρπ είχαν ενέργεια συμπαραστάτες το Σύλλογο Πολεοδόμων-Χωρατοκάνων, το ελληνικό τμήμα του διεθνούς ICOMOS, το ΣΔΔΑΖ-Πανελλήνια Ένωση Αρχετεκτόνων, το Τομέα Αρχετεκτόνων Μηχανικών του ΕΜΗ, το πρώτο Διαιμερίσμα του Δήμου, το διευρυμένο Νομαρχιακό Συμβούλιο, «Την Επιτροπή Συλλόγων και Κινήσεων για την προστασία των Ελεύθερων Χώρων και την ποιότητά ζωής». Να σημειωθεί ότι το ΔΣ του Δήμου της Αθήνας έλεβε ομόφωνα απόφαση ώστε στο χώρο αυτό να παραμείνει «μόνο πράσινος ες αει».

Για την επιπτώση Αγώνα για τη Σωτηρία του Άλσους Ρίζαρπ,
Λευκάδας τον Ρένα
Στεφανίδης Γιάννης
Χλωροκώστας Γιώργος

ΒΙΒΛΙΑ

«Ελαία η Καλλιστέφανος»

Λεύκωμα, εκδ. Έφεσος, Αθήνα 2001

Στην ερώτηση «γιατί τώρα ένα βιβλίο αφερεωμένο στην ελαία», η απάντηση είναι «έννοια των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004». στους οποίους το κλαδί της ελαίας θα πρωταπτωτίστει ως σύμβολο. Η καλλιέργεια της ελαίας, το έμπολο του δεντρού και η χρήση του, η ελιά ως προϊόντων συμβόλο, οι μύθοι, η ελιά στην τέχνη είναι κάποια από τα θέματα του λευκώματος αυτού. Από τις φωτογραφίες που περιλαμβάνει η έκδοση ιδιαιτέρω ενδιαφέρον παρουσιάζουν εκείνες που αποκαλύπτουν το μεγάλετο της φωτιστικού ποντίκι πάνω στη μορφολογία του κορμού της ελιάς δύο το ευλογημένο δέντρο μεγαλώνει ή ακομή κάποιες φωτογραφίες των αγγειών απόθεματος, όπως και των περιφράστων κοσμημάτων από... κουκούσια ελιάς. Τα κείμενα έχουν γραφεί ο πρόεδρος Βασιλής Σμαντράκης και η φιλόλογος Μαρίνα Λουκούη. Η έκδοση είναι διγλωσση (ελληνικά-αγγλικά).

Η λαϊκή πολιτική σάτιρα (τέλη 19ου αι.) μέσα από τις εικόνες του Νέου Αριστοφάνη

Λεύκωμα, εκδ. Έφεσος, Αθήνα 2001

Οι λαϊκές εικόνες ήταν ένας από τους πιο σημαντικούς τρόπους ενημέρωσης του ελληνικού λαού την εποχή που ο αναλφαβήτισμός επικρατούσε στη συντριπτική πλειοψηφία του. Εξάλλου, η γελοιογραφική απεικόνιση των πολιτικών προσώπων έστελνε μηνύματα και προς την εκδότες εξουσία.

Αυτό το εξαιρετικό λεύκωμα βασίζεται σε συλλογή ανεκδότων λιθογραφιών του Γάιοντα Γιαννέλη-Θεοδοσάπαδη, με θέμα την πολιτική σάτιρα, έτσι όπως παρουσιάζονται στα τέλη του 19ου αι., μέσα από τις εικόνες του εβδομαδιαίου τετρασέλιδου σατιρικού περιοδικού Νέος Αριστοφάνη, το οποίο εκδόθηκε από το 1885 έως το 1900. Οι λιθογραφίες της ηλισθανότες και θαυμάσιας ποιητήσας έχρωμες λιθογραφίες του περιόδου των πανότατων στο «σαλόνο» -οδηγόδιος- στης οποίες σελίδες του- στη λιθογραφεία F. Barbieri στην Μπολόνια, από το γνωστό λιθογράφο και καλλιτέχνη Augusto Grossi. Το θέμα δινόταν πρόσφρα ακίτα από το δημοσιογράφο-ειδικό Π. Πηγαδάκη, και στη συνέχεια το λιθογραφάρειο του A. Grossi. Οταν ολοκληρώνονταν η λιθογραφική εργασία, το έτυπο ταξίδευε με πλοιό στον Πειραιά. Στη τυπογραφεία της Αθήνας ο Π. Πηγαδάκης τύπωνας στο δύο εξωτερικές σελίδες την πεζή και έμετρη πολιτική σάτιρα. Πρόκειται για μια έρχονται πολιτική θεώρηση των πολιτικών δράμενων της περιόδου του 19ου αι.-αρχές του 20ού αι. -με σκωττικό πνεύμα και χιομοπατική διάθεση-, η οποία αποδεικνύεται διαχρονική, αφού σε μια μπορούσε κάλιστα να αναφέρεται και στη σύγχρονη πολιτικοκοινωνική πραγματικότητα.

Αφιερώματα του περιοδικού Ήντις (Ιστορία, Λαογραφία, Τέχνη, Γράμματα)

Εκδ. Παπαδήμα, Αθήνα 2001

Δύο αφιερώματα του περιοδικού Ήντις ανατύπωσαν και κυκλοφορεί ο εκδοτικός οίκος Παπαδήμα. Ο πρώτος τόμος αφιερώνεται στη Θεσσαλία (320 σελίδες) και περιλαμβάνει περισσότερες από 100 χαλκογραφίες, χάρτες και καρυκεύματα, καθώς και κείμενα στηματικών μελετητών, τα οποία προσφέρουν στον αναγνώστη μια σαφαρική εικόνα της Θεσσαλίας: ο χώρος και ο πολιτισμός παρουσιάζονται αναλυτικά μέσα από επιλεγμένα άρθρα, γεγονότα που καθοδίτησαν τον τόμο αυτόν από αραιότητα εργαλείου μελετής. Ο δεύτερος τόμος, αφερεμένος στην Κρήτη (556 σελίδες), καλύπτει -με επιλεγμένα άρθρα έγκυρων συγγραφέων- την ιστορία της Μεγαλόνοιτου από τα μινωικά χρόνα, έναν αναφέρεται και στα κύρια γεωφυσικά και πολιτισμικά χαρακτηριστικά της. Ο τόμος αυτός δίνει μια πλήρη εικόνα της Κρήτης και του πολιτισμού που αναπτύχθηκε στα χώματα της.

Η εκτέλεση του Ρήγα

Ντούσαν Πάντελης

Εκδ. Επιστημονική Εταιρεία Μελέτης Φερών-Βελεστίνου-Ρήγα, Αθήνα 2000

Σημαντική μελέτη για τον Ρήγα, γραμμένη στα σερβοκρατικά το 1931, με σεμείωση της ιστορίου Π. Σπυρίδην, με εισαγωγικό σημείωμα «Η επαναστατική φωτογραφία του Ρήγα και η σερβική βιβλιογραφία» του Ι. Παπαδράνου, καθηγητή στο Δημοκρίτεο Πανεπιστήμιο Θράκης, και πραλογικό κείμενο του Δ. Καμπερόπουλου, επιμελητής της έκδοσης, ο οποίος προσέθεσε και ευρετήριο, καθώς και κάποιες διευκρινίσεις σχετικά με τα ένα δεδομένα της έρευνας για τον Ρήγα. Στο πόντικό αυτό περιέχονται, εκτός των ιστορικών στοχείων «Προεποιητικά για την Επανάσταση», «Στα χέρια της Αυτοκρατορίας Αυγούστου», «Η παράδοση του Ρήγα και των συντρόφων των στούπων Τούρκους», «Στο Βελιγράδι - Η εκτέλεση», και 13 έγγραφα -στα γερμανικά- των αρχείων της Βιέννης, που σχετίζονται με το θάνατο του Ρήγα.

Δωδεκάνησα

Πλούσιο έντυπο παραδοσιακό υλικό -που εντάσσεται στο πρόγραμμα ΜΕΛΙΝΑ- κυκλοφόρησε η KB Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων. Με σύλληψη «παιχνιδάρικη» αλλά και απόλιτα ε-

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ

πιστημονική, η προστάσεια να έρθουν τα παιδιά κοντά στα αρχαία έργα τέχνης του τόπου μεσά από μια ευχάριστη διάδοσια μάθησης πέτυχε απόλυτα, χάρι στην παρακάτω έντυπη που αφορούν στα Δωδεκάνησα.

Καστρα και Αρχαιολογικό Μουσείο Σύμης: Φάκελος που περιέχει δύο 16σελίδια έντυπα, το ένα για τον εκτιασεύτικο και το άλλο για τα παιδιά. Εκτός από μια σύντομη μιθολογική-ιστορική αναφορά και την ξενάγηση στο χώρο του κάστρου, εξετάζονται επιμερός θέματα, όπως η δημόσια και ιδιωτική λατρεία, η καθημερινή ζωή, οι διατροφικές συνήθειες, τα ταρικά έθιμα. Παρουσιάζεται επίσης ένα ξεχωριστό θέμα, το λιοντάρι, ενας προτείνεταις και επισκεψή στο Αρχαιολογικό Μουσείο. Στο φύλλαδιο των μαθητών υπάρχει και ένα επιτραπέμα παιχνίδι. Το φάκελο σχεδιάστηκε και επιμελήθηκε η αρχαιολόγος Ελένη Φαρμακίδη, την καλλιτεχνική επιμέλεια είχε η Ζωγράφης Ελένη Κοτσιώνη, και τις προτάσεις παιχνιδιών εκπνοούσαν οι Κατερίνα Γεωργίδη και Κ-Μ. Φραγκούλη.

Αρχαιολογικό Μουσείο Καλύμνου, Προϊστορική Συλλογή: Ο φάκελος περιέχει το φυλλάδιο του δασκαλού, με θέμα την προϊστορική ζωή στην Καλύμνο. Μουσείο, Προϊστορική Συλλογή, ένα σύντομο αλλά απόλυτα καταπολεμικό κείμενο (με εικονογράφηση) για τις προϊστορικές περιόδους. Επίσης το φυλλάδιο των μαθητών, που, εκτός των άλλων, συνοδεύεται από ένα ξεχωριστό επιτραπέμα παιχνίδι της πρωτοποιίας του έγκειται στο ότι σχεδιάστηκε με βάση το ανάγνωστα χτιστοδοτούμενα αμφορέων από την Καλύμνο, ίδεα που φέρνει τα παιδιά κοντά στην έργο τέχνης, μεσά από μια διαδικασία παιχνιδιού και διασκεδαστικής παραπήδησης. Το φάκελο σχεδιάστηκε η αρχαιολόγος Τούλα Μαρκέτου, την καλλιτεχνική επιμέλεια είχε ο Νικόλαος Μαρκέτου, ενώ η πρόταση και η σχεδίαση του παιχνιδιού ανήκε στην Αράδην Μαρκέτου.

Η αρχική της Δευτέρης Παρουσίας: Ένα βιβλίο (φάκελος) στο οποίο δίνονται Στοιχεία για τη ζωή και την τέχνη στη μεταβυζαντινή Σύμη. Οπως αναφέρεται στο εισαγωγικό σημείωμα, οι συγγραφείς επέλεξαν το θέμα αυτού κυρίως γιατί στο νησί -οπό την Παναγία του Κάστρου- βρίσκεται η περίηρημη εικόνα του Γεωργίου Κλόντιτζ (16ος-17ος αι.), και γιατί το θέμα της Δευτέρης Παρουσίας σχετίζεται με τον Αρχάγγελο Μιχαήλ (τον Πανορμίτη), προστάτη του νησιού, που οι αιτούσες έχει να κανεί τη μία και τη θάνατο. Η συνέργαση των Ε. Παπαδόπουλου και Κ. Κεράλα για τα κείμενα, τη τελευταία και ο Γ. Πλατύκων για τη σχεδίαση του εντυπώντος.

Πραγματολογικό στοχεία για την Ιπτοπρατώμενης Ρόρδου στην εκκλησία του Αγίου Νικολάου στα Τρίατα: Οπως αναφέρεται και στον τίτλο του φυλλαδίου αυτού, με ένανούσιο την εκκλησία του Αγίου Νικολάου στο χωριό Τρίατα, οι υπενθυνοί (κείμενα-επιλογή εικόνων: Θ. Αρχοντόπουλος, σχεδιασμός: Μ. Γεωργίου, Χρ. Νασέλος, φωτογραφίες: Ν. Κασάρης) οργάνωνται μια ξενάγηση στο ναό, τον οποίο θεωρούμε μέσα στο ιστορικό-κοινωνικό του πλαίσιο. Παράλληλα, ένα δεύτερο φυλλάδιο -με τίτλο «Εξερευνώντας στο χρόνο»- απευθύνεται στα παιδιά και, μεσά από εικοστικές ασκήσεις, τα βοηθά να παραπρομένουν και να κατανοούν αυτά πλέοντα.

Το καντηλόκι του μπράπο-Μηχάλη τρεμοσθήνε... είναι ο τίτλος του εικονογράφημένου (Στ. Χαλδεΐτη) παραμύθιου (Ε. Παπαθαλέϊο), που δίνει λαογραφικά στοιχεία στο πλαίσιο ενός ονείρου.

Δημήτρη Πικιώνη, Έργα Ακροπόλεως

Επιμ. Αγγή Πικιώνη

Εκδ. Ινδικός, Αθήνα 2001

Εξαιρετικό λεύκωμα που μας μεταφέρει χρόνια πριν, όταν ο Πικιώνης εργάστηκε στη διαμόρφωση του χώρου γύρω από την Ακρόπολη. Τα πλάκαστρα πλάτωντάματα και τα δρομάκια, τα πέτρινα κοβίσματα, και η εκκλησία του Αγίου Δημητρίου Λουμπαρδάρη, τόπες μοναδικής κατασκευής, που αποδίδουν Βαυαρία σα οι απομονωμένες φωτογραφίες, τυπωμένες σε αριθ. απότελεσμα καρτ. Τα εξαιρετικά σχέδια του αρχέτυπου-δασκάλου αποτελούν -μαζί με τα προσεγμένα κείμενα του ίδιου του Πικιώνη (Εισηγητική Έκθεση, Επιπλοτή προς τον Υπουργό), το Αλέδη Παπαγεωργίου (Έργο Ακροπόλεως), του Γιαννί Καλαντή (Σημειώματα εισαγωγικού) και της Αγγής Πικιώνη (Πρόλογος) - ένα μεγάλωμέδως, αντέτοι του φορέα που το εξέδωσε. Η Εταιρεία Ενοποίησης Αρχαιολογικών Χώρων Αθηνών δεν θα μπορούσε να βρει καλύτερο τρόπο για να προβάλει το έργο της από αυτού του μεγάλου αλλά τόσο σεμνού Πικιώνη, που περίπου 50 χρό-

νια πριν υπήρξε ο πρωτόπορος της διαμόρφωσης-ενοποίησης-πεζοδρόμησης του γύρω από την Ακρόπολη χώρου, αλλά και εμπνευστής μας νέας θεώρησης για την πραγματική ποιότητα ζωής.

Satellite Images and Digital Mapping reveal Greece in the Classical World

R. Talbert, W. Rand Kenan
Εκδ. Princeton University Press, 2000

Ο Barrington Atlas είναι ένας στόλος που συνδυάζει την ιστορία των γεγονότων με την πολιτική ιστορία και τη γεωγραφία, από το 1000 π.Χ. έως το 640 μ.Χ. Οι δύο καθηγητές που επιμελήθηκαν την έκδοση αυτή -στην οποία συνεργάστηκαν περισσότεροι από 70 διεθνούς φήμης ιστορικούς και αρχαιολόγους- αποτελούν εγγυήση για την ποιότητα του έργου. Για περισσότερες πληρωφορίες: <www.unc.edu/depts/c1_atlas/>.

XXe Congrès International des Études Byzantines

Πρακτικά Συνεδρίου

College de France-Sorbonne, Paris 2001

Κυκλοφόρησαν, σε τρεις τόμους, τα «προ-πρακτικά» (pré-actes) των ανακοινώσεων των 70 περίπου επιστημόνων που συμμετείχαν στο 2001 Διεθνές Συνέδριο Βυζαντινών Σπουδών, το οποίο έλαβε χώρα στο Παρίσι (Collège de France-Sorbonne) στις 19-25 Αυγούστου 2001 τόμος 1: γενικές συνέδριος (8 ενότητες), τόμος 2: στρογγυλές πρατελές (6 ενότητες), τόμος 3: ελεύθερες ανακοινώσεις (3 ενότητες). Πρόκειται για πολύτιμες δημοσιεύσεις δεδουλεύματος συγκεκρινών πρωτότυπης έρευνες μεγάλου ενδιαφέροντος.

Δημήτρης Πικιώνης - Η αρχιτεκτονική της Χίου

Επιμ. Αγγή Πικιώνη, Μιχάλης Παρούσης

Εκδ. Ινδικός, Αθήνα 2001

Ένα λεύκωμα μοναδικό για τον πλούτο και την ποιότητα των έργων που απασχολήθηκαν. Οι αποτυπώσεις του Πικιώνη αποτελούν ανεξάρτητα έργα ζωγραφικής τέχνης. Οι επιμελείτες την έκδοσης προλαμβάνουν επίσημα περίπου το έργο αυτό, «μάθημα» για κάθε αρχιτέκτονα που επιχειρεί με αποτύπωση, αλλά και για το ζωγράφο που απαθανάτιζε σημείωμα του πάπια. Την έκδοση αυτή συμπλήρωσε και η έκθεση, στο Μουσείο Μπενάκη (επιμ. Μ. Καρδαμίτη-Άδαμη, Χ. Μπούρας, Μ. Παρούση), με την 204 σεχδία του Πικιώνη, το οποία η κόρη του διώρυξ, μαζί με άλλη μικρή, στο Μουσείο.

Ελληνομουσείον - Έξι αιώνες ελληνικής ζωγραφικής

Μάνος Στεφανίδης

Εκδ. Μίλτος, Αθήνα 2001

Την ιστορία γενικά αλλά και την ιστορία της τέχνης μάς δημιουργούνται τα έργα που επέλεξαν οι συγγραφές, ιστορικοί τέχνης. Οι επιμελείτες την έκδοσης προλαμβάνουν επίσημα περίπου το έργο αυτού, «μάθημα» για κάθε αρχιτέκτονα που επιχειρεί με αποτύπωση, αλλά και για το ζωγράφο που απαθανάτιζε σημείωμα του πάπια. Την έκδοση αυτή συμπλήρωσε και η έκθεση, στο Μουσείο Μπενάκη (επιμ. Μ. Καρδαμίτη-Άδαμη, Χ. Μπούρας, Μ. Παρούση), με την 204 σεχδία του Πικιώνη, το οποία η κόρη του διώρυξ, μαζί με άλλη μικρή, στο Μουσείο.

Τα Ιστορικά

Περιοδική έκδοση ιστορικών σπουδών

Σπ. Ασδράχας, Φ. Ηλιού, Β. Παναγιωτόπουλος

Εκδ. Μέλισσα, Αθήνα 2001

Στο 340 τεύχος του πολύ ενδιαφέροντος αυτού περιοδικού, μεταξύ άλλων, ο Ν. Σιγάλας πραγματεύεται το πάνω διαμορφώθηκε στη νεοελληνική γραμματεία το ορός «ελληνισμός», η Ιωάννα Μυλωνάκη γράφει για το πρωτότοπο θέμα των γυναικών περιηγητρών στην Ανατολή, ενώ η Ελίζα-Αννα Δελβερούδη, με αφορμή το γνωστό έργο του Ορέστη Λάσκο «Δάφνης και Κλόνη», πραγματοποιεί μια αναδρομή στην ιστορία του ελληνικού κινηματογράφου. Διάφορα άλλα, όπλα πολύ ενδιαφέροντα, συμπληρώνουν την άλη.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ

Το Αρχαιολογικό Μουσείο Πειραιώς

Γεώργιος Σταύνχασουρ
Εκδ. Όμιλος Λάσπη, Αθήνα 2001

Πολιτισμός και βαρύς, από τον οποίο που εκδόθηκε μετά τον αντιστοίχο για το Μουσείο Ακρόπολης, που κυκλοφόρησε πέρισσα. Προσεγμένα τα κείμενα -γραμμένα από τον Έφερο Αρχαιοτήτων Γεώργιο Σταύνχασουρ- μας έναντιον στον Πειραιά (Διαδρόμιο στην ιστορία και τα μνημεία του αρχαίου Πειραιά, Η αρχαία πόλη στο Μουσείο), μας γνωρίζουν το Μουσείο του (Ιστορία του Μουσείου), μας ειδάνουν στο ιστορικό γήγεθος και την ιστορία της αρχαιοελληνικής τέχνης (Οι τροπομονάκες απαρχές, Η αυγή της ελληνικής τέχνης). Από την αρχαική σημείο κλισιακή μορφή, Η μορφή του θεού, Ένα κλασικό ιερό, Τάφος, καθρέφτης ζωής, Το ταφικό σήμα, Η εξέλιξη της επιτύμβιας στηλής, Η τέχνη στην περιόδο της παρακμής της πόλης), και συνέδεουνται από πλήθη θεμάτων: φωτογραφίες των τεχνεργατών, οι οποίες, πραγματικά, μας μεταφέρουν στο ίδιο το Μουσείο. Το μόνο σημείο που θα δέλαβε που δουλεύειν είναι το λευκό φόντο επάνω στο οποίο διαγράφονται τα αντικείμενα, το οποίο είναι κάπως βλαύ, με αποτέλεσμα πολλές λεπτομέρειες -που υπάρχουν στις φριστικές ποιότητας εικόνες- να περνούν απαρτήτητες. Ωστόσο, στο σύνολο του, το έργο αυτό αντιπροσωπεύει επέδει το Μουσείο του Πειραιά, στο οποίο φιλασσεται ένας μοναδικός θηραυρός έργων τέχνης.

Δημόκριτος

Paul Cartledge

Εκδ. Ενώπιος, Αθήνα 2001

Ίσως η καλύτερη βιογραφία του Αθηνόριττο, ο οποίος, μαζί με το δοσκόλι του Λευκίππου, διεμίλωσε την ατομική θεωρία, ήταν συγχρόνως και μεγάλος φιλόσοφος. Ο συγγραφέας έκανε από σα κείμενα του Δημόκριτου έχουν άσθετη, για να σκιαγραφηθεί άριστα την πρωτοποιητήτη.

Γλυπτά

Νίκος Καλτσάς

Εκδ. Κάπον, Αθήνα 2001

Γραμμένος από το διευθυντή του Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου και εικονογραφημένος με 800 αστριόμαυρες φωτογραφίες, ο κατάλογος αυτός των γλυπτών του σημαντικότερου Ιωνού μουσείου του κόσμου είναι ένα έργο που πρέπει να αποκτηθεί από το καθένα. Διαβιβάζεται εύκολα γιατί, χάρη στις βαθιές του γνώσεως, ο συγγραφέας έχει τα χαριστικά (των μεγάλων) να γράφει απτά. Παρουσιάζεται η ιστορία των έργων, τα χαρακτηριστικά τους στοιχεία και η θέση τους στην εξελικτική πορεία της τέχνης. Η εικονογράφηση καλύπτει ό, τι δεν μπορεί να δωσεις ο λόγος. Η εκτύπωση είναι άριστη από τεχνική αλλά και καλλιτεχνική άποψη.

Το σκευοφυλάκειο του Πρωτάτου

Κρήτων Χρυσοχοΐδης

Εκδ. Αγιορείτικη Εστία, Θεσσαλονίκη 2001

Τόμος-ημερολόγιο, συλλεκτική έκδοση, που λειτουργεί ως πρέσβητης της Αθηναϊκής Πολιτείας στον υπόλοιπο κόσμο. «Έργα υψηλής τέχνης (λεπτομερής, σταύρω, καλύμματα Ευαγγελίου, αρχειτεκτικά εγκόλπια, φορητές εικόνες, ξυλόγλυπτα, χειρόγραφα, μικρογραφίες κ.ά.) παρουσιάζονται με τρόπο καλαισθητού, προσφέροντας αισθητική απόλουσαν αλλά και ιστορική γνώσεις. Το έργο αυτό αποτελείται το προϊόν της συνεργασίας της Ιερής Κοινότητας του Αγίου Όρους και του Δήμου Θεσσαλονίκης».

Η Ελλάδα του 19ου αιώνα με το φακό του Πέτρου Μωραΐτη

Επιμ. Άλκης Ξανθάκης

Εκδ. Ποταμός, Αθήνα 2001

Ένα λεύκωμα που μας πάιε πίσω σε δημηγήσεις γιαγιάδων. Φωτογραφική αποτύπωση της Ελλάδας από έναν από τους καλύτερους φωτογράφους της εποχής μας.

Δοκίμια για τη Νέα Ελληνική Αρχιτεκτονική

Ελένη Φέσσα-Εμμανουήλ

Εκδ. Ίδρυμα Ιωάννου Φ. Κωστόπουλου, Αθήνα 2001

Συλλογή από δοκίμια (τρίτη θεωρητικά, δύο ιστορικά, πέντε κριτικά) απαρτίζουν αυτά τον πολύ ενδιαφέροντα τόμο, όπου η συγγραφέας πραγματεύεται θέματα της νεοελληνικής αρχιτεκτονικής, αναδεικνύοντας, μεταξύ άλλων, την προσωπικότητα και την ικανότητα των ελλήνων αρχιτεκτόνων να προσαρμόζουν και να συνδιάσουν τα διεθνή αρχιτεκτονικά-καλλιτεχνικά ρεύματα με την ελληνική παράδοση και τις τοπικές ανάγκες. Η συγγραφέας, με την ευρύτητη πενιάματος της διακρίνεται, εκτός από την ενδιαφέροντα και καλλιγραμμένα δοκίμια, προσφέρει στους αναγνώστες της και την ευκαιρία να εκτιμήσουν μια κριτική σκέψη σωστή και μεστή.

Νεοκλασική αρχιτεκτονική στην Ελλάδα

Μάνος Μπίρης, Μάρω Καρδαμίτση-Αδάμη

Εκδ. Μέλισσα, Αθήνα 2001

Πολύ ωραίας από κάθε άποψη ο τόμος αυτός, όπου οι αναγνώστης βρίσκεται όπι πληροφορία μπορεί να ζητηθεί σχετικά με τη νεοκλασική αρχιτεκτονική της Ελλάδας. Ιδιότητα και πρωτότυπη, η καλλιτεχνική αυτή κίνηση προσαρμόστηκε στο κλίμα του τόπου μας, παρέμενε έργα μοναδικά. Το βιβλίο αυτό πρέπει να υπάρχει σε κάθε βιβλιοθήκη γιατί, εκτός των άλλων, θεωρεί (όπως και τα υπόλοιπα της ίδιας σερβής) στην αναγνώση του χαρακτηρίζεται εποχής που πραγματεύεται.

Money, Labour and Land

Επιμ. Paul Cartledge, Edward E. Cohen, Lin Foxhall

Εκδ. Routledge, London 2002

Στη σειρά *Classical Monographs* οι εκδόσεις Routledge κυκλοφόρησαν το σύλλογικό αυτόν τόμο, στον οποίο 14 διατρέπεις επιστημονες την Ειρηνίτη και των ΗΠΑ εξετάζουν, ο καθένας χρηματοποιώντας το δυκό του πρώτα, το θέμα της αρχαίας ελληνικής οικονομίας, όπως όλως φαίνεται, και από τον πιοτέλο του: *Approaches to the Economies of Ancient Greece*. Ιστορική και ανθρωπολογική προσέγγιση, σύγχρονη κοινωνιολογική και οικονομολογική θεωρία, πολιτισμική ανάλυση με τη βοήθεια της επιγραφής, της ιστορίας του Δικαίου, της νομιματικής και της αρχαιολογίας του χώρου, χαράσσουν νέους δρόμους στη μελέτη της αρχαίας Ελλάδας. Περιπτωσιολογία αλλά και η αρχή «από το ειδικό στο γενικό» οδηγούν τον αναγνώστη σε συμπεράσματα, ενώτια αντιθέτων μεταξύ τους; που προάγουν τη γνώμη έρευνα και σκέψη.

Λέων Σγουρός

Φωτεινή Β. Θλαχοπούλου

Εκδ. Ηρόδοτος, Αθήνα 2002

«Ο βίος και η πολιτεία του βιζαντινού άρχοντα της βορειοανατολικής Πελοπονήσου στης αρχές του 13ου αιώνα». Πολύ ενδιαφέροντα μεταξύ του παρουσιάζεται μεταξύ των επεχόντων προσωπικότητας της βιζαντινής περιόδου. Ο Λέων Σγουρός, αντιφατικός και ουτοποιητής, δημιουργεί ένα βραβεύοντα κρατήρα, την πενιάματα και την πρωτοβάθμη της Στέρεας Ελλάδας, και αντιτάχεται στους Λατίνους, όμως την επωνυμία των ιππότων της Δ' Σταυροφορίας υπέρλιπε μοιραία. Ο Λέων Σγουρός είτε σκοτώθηκε είτε αυτοκτόνησε το 1208. Στο πόνημα αυτό παρουσιάζονται πολλές προσωπικότητες της εποχής και τα μέλη της οικογένειας του Α. Σγουρού: επισής εξετάζονται ποτογραφικά και γεωγραφικά δημήτρια που προκύπτουν από την πορεία του Σγουρού. Τέλος, παρουσιάζεται το μοναδικό διασωθέν μολυβδόβουλο του Σγουρού.

Ιστορία του Βυζαντίου

Αλέξιος Σαββίδης

Εκδ. Πατάκη, Αθήνα 2001

Κυκλοφόρησε η τρίτη έκδοση του εγχειρίδιου της βυζαντινής ιστορίας, συμπληρωμένη και εμπλουτισμένη. Γραμμένο από τον Α. Σαββίδη, σε συνεργασία με τον Α. Δεριζώπη, το βιβλίο αυτό, με απο-

σπάσματα από τις πηγές, αναφέρεται στην περίοδο από το 284 έως το 717 μ.Χ. Καλύπτοντας όλες τις πιτυχές της βυζαντινής ιστορίας και του πολιτισμού, είναι όχι μόνο ένα πολύτιμο εγχειρίδιο για τους φοιτητές αλλά και ανάγνωσμα (άνετο) για το ευρύ κοινό, που, δυστυχώς, λίγα θυμάται από τα γυμνασιακά μαθήματα για την τόσο σημαντική για τη διαμόρφωση της σημερινής Ελλάδας περίοδο.

Τιμητικοί τίτλοι και ενεργά αξιώματα στο Βυζάντιο - Εθμοτυπία, Διοίκηση, Στρατός

Κίμων Εμμανουήλ Πλακογιαννάκης

Εκδ. Ιανός, Αθήνα 2001

Στο πόντημα αυτό ο συγγραφέας επιχειρεί την παρουσίαση των περισσότερων τιμητικών τίτλων και αξιώματων που, κατά καιρούς, λεχύσαν στη βυζαντινή Αυτοκρατορία.

Αρχαιολογία, θεωρίες, μεθοδολογία και πρακτικές εφαρμογές

Colin Renfrew, Paul Bahn

Εκδ. Ινστιτούτου του Βιβλίου-Α. Καρδαμίτσα, Αθήνα 2001

Πολύ ενδιαφέρουσα και πρωτότυπη εργασία, που αποκαλύπτει σε 14 κεφαλία (περ. 650 σελίδες) την ουσία της αρχαιολογίας, σε μετάφραση της Ι. Καραϊλ-Γανακοπούλου. Ωραία ασπρομάρματη εικονογράφηση στηρίζει το κείμενο, το οποίο συμπληρώνει ένα προσεγμένο ευρετήριο και πλούσιες σημειώσεις-βιβλιογραφία.

Οι Θράκες

R. F. Hoddinott

Εκδ. Οδυσσέας, Αθήνα 2001

Το βιβλίο αυτό μας προσφέρει τη δυνατότητα να κατανοήσουμε τον πολιτισμό των Θρακών που, σύγχρονοι των Μυκηναίων, κατέλεγαν για περίπου 2.000 χρόνια την νοτιοανατολική Ευρώπη, από την Ουγγαρία μέχρι την Ουκρανία και από τα νότια Καρπάθια μέχρι το Αιγαίο.

Τα παιδιά του Αλεξάνδρου

Zan Sironel

Εκδ. Ι. Ζαχαρόπουλος, Αθήνα 2001

Πρόκειται για μελέτη της ελληνικής γραμματολογίας των ελληνιστικών και ρωμαϊκών χρόνων, καθώς και την υπέρτερης αρχαιότητας (334 π.Χ.-529 μ.Χ.). Ενέντα ανένες ζωής του ελληνικού πνεύματος, που έκυρων από την εποχή του Μεγάλου Αλεξανδρού, διατηρείται μέχρι την προηγηθέντων φιλολόγουφων, φθάνουν στην ανακάλυψη της παγκοσμίτητας του ανθρώπου. Από τη σημειώση αυτή, και με την προσδεπτική εξάπλωση του ελληνικού πνεύματος, γεννήθηκε η αισθητή της ιστορίας. Η μελέτη φτάνει μέχρι της 529 μ.Χ., όποτε ο Ιουστινιανός κλείνει την Πλατανική Ακαδημία, σηματοδοτώντας με τον τρόπο αυτόν το λέλογο του παγανισμού και την αντικατάσταση του αρχαίου πνεύματος από το χριστιανισμό.

Η Μουσειολογία στον 21ο αιώνα

Θεωρία και πράξη

Επιμ. Ματούλα Σκαλτά

Εκδ. Επεντεκτήριο, Θεσσαλονίκη 2001

Πρόκειται για τα Πρακτικά Διεθνούς Συμποσίου (Θεσσαλονίκη, 21-24.11.1997) που οργάνωσαν το Τμήμα Αρχιτεκτόνων της Πολυτεχνικής Σχολής Α.Π.Θ., σε συνεργασία με το Υπουργείο Πολιτισμού και το Ελληνικό Τμήμα του ICOM, και με τη συμβολή της Επιτροπής Ερευνών ΑΠΘ. Βασική απτική διοργάνωσης του συνέδριου αποτελεί τη διαπιστωση της γνώσης του συγκεκριμένου αντικείμενου στην Ελλάδα. Η έκδοση χωρίζεται σε τέσσερις εννότητες: 1. Η μουσειολογία πράξη εντός συνόρων, 2. Η μουσειολογία θεωρία και πράξη εκτός συνόρων, 3. Για μια συνύπαρξη θεωρίας και πράξης, 4. Από τη θεωρία

στην πράξη. Η έκδοση απευθύνεται σε όσους υπηρετούν στα μουσεία και διασφεύζονται την πολιτισμική κληρονομιά εν γένει, σε όσους διαμορφώνουν εκθεσακούς χώρους και σχεδιάζουν μουσεία, σε όσους το θέμα των σπουδών τους -σε ελληνικά και ξένα πανεπιστήμια- σχετίζεται με θέματα πολιτιστικής διάλειψης και μουσειολογίας, αλλά και σε όσους σκοπεύουν να διδάσκουν σχετικά μαθήματα, τόσο σε προπτυχιακό όσο και σε μεταπτυχιακό επίπεδο.

Ρεντίνα II

Το βυζαντινό κάστρο της Μυγδονικής Ρεντίνας

Η οχύρωση και η ύδρευση του οικισμού

Νίκος Κ. Μουτσόπουλος

Εκδ. Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας, Αθήνα 2001

Ο δεύτερος τόμος της σειράς, που περιλαμβάνει τα πορίσματα των πολιεύτερων ανασκαφών ερευνών του συγγραφέα στη θέση της Ρεντίνας, διαιρείται σε τρία βασικά μέρη: 1. Εισαγωγή, που αφορά στην ιστορική τοπογραφία και την παρουσίαση του ευρύτερου χώρου της Ρεντίνας, με την πηγή της Αρεόπομπας κ.λπ., 2. Το ανωνύτικό σύστημα του οχυρωμένου βυζαντινού οικισμού της Ρεντίνας, 3. Το σύστημα υδρεύσης του Κάστρου. Το εικονογραφηκό μιλόκ που συνοδεύει το κείμενο είναι πλούσιο και εξαιρετικά ενδιδάφερον (σχέδια και σειρά φωτογραφιών ενώς λεπτομερώς προπλάσματος του λόρδου της Ρεντίνας, με αναπαράσταση όλων των κτισμάτων εντός και εκτός των ορίων του οχυρωμένου οικισμού, όπως ήταν κατά τον 14ο αι.). Πρόκειται για μια εργασία αναφορών από κάθε άποψη, απαραίτητη για όποιους ενδιαφέρεται να κατανοήσει την αρχιτεκτονική και τη (ωρι) των μέσων χρόνων. Η επιμελεία του έργου ανήκει στην Ειαγγελία Βαγδατζόγλου-Μπακογιάννη.

Οι Πύργοι της Μάνης

Νίκος Βασιλάτος

Εκδ. Κλασικές Εκδόσεις, Αθήνα 2001

Με σημαντική στην ποιότητα και στην αισθητική της δουλειάς του, ο Ν. Βασιλάτος μας παραδίδει ένα έργο σημαντικό, γιατί, εκτός από τη φωτογραφία και την καταγραφή των πολλών πυργών της Μάνης, προβαίνει και στην κατατάξη τους, με βάση τα αρχεικονικά τους στοιχεία. Πρόκειται για ένα πόνημα που θα τα χαρούν όσοι θα ταξιδεύουν στη Μάνη, και καταλάβουν καλύτερα το χαρακτήρα της αρχιτεκτονικής του τόπου, αλλά και όσοι, καθισμένοι στην πολυθρόνα τους, θα το διαβάσουν απολαμβάνοντας τη φωτογραφίες,

Η αρχαιολογία της προϊστορικής Κύπρου

Ελένη Μαντζουράνη

Εκδ. Ινστιτούτου του Βιβλίου-Α. Καρδαμίτσα, Αθήνα 2001

Σημαντική μελέτη, δεδομένου ότι πραγματεύεται την αρχαιολογία της Κύπρου από το 1900 έως το 1050 π.Χ., δηλαδή κατά την προϊστορική περίοδο, που είναι και αυτή κατά την οποία η Κύπρος έπαιξε σημαντικό ρόλο τόσο στη διάσταση των μεσογειακών πολιτισμών και στην επικοινωνία των ανατολικών λαών δυο και στην γέννηση ιδίου πολιτισμών. Εντυμέρων, καλογραμμένη και απόλιτα τεκμηριωμένο, το πόνημα αυτό είναι απαραίτητο για όποιους θέλει να γνωρίσει και να κατανοήσει το χαρακτήρα του κυπριακού πολιτισμού.

Οινιάδες

Ελευθερία Σερμπιέτη

Εκδ. Ινστιτούτου του Βιβλίου-Α. Καρδαμίτσα, Αθήνα 2001

«Δημόσια οικοδομήματα από την αρχαία Αγορά» είναι ο υπότιτλος της πολύ ενδιαφέρουσας παρουσίασης της δεκαετίας έρευνας της ανασκαφών στην πόλη αυτή, που βρίσκεται στις εκβάλλες του Αχελώου και υπήρξε η δευτερεύουσα πόλη της Ακαρνανίας κατά την αρχαιότητα. Βουλευτήριο, αιτήση στα, μικρός ναός, αναθηματικό μνημείο, δεξαμενή και διάλιτη κτίσματα προσφέρουν μια εικόνα του σημαντικού αυτού κέντρου, που κάποτε -σύμφωνα με τις μαρτυρίες του Πλαστού-, στην αρχή την πρέπει να περιβάλλονται από θάλασσα. Την εικόνα αυτή παραπέδει για όποιους θέλει να γνωρίσει

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ

Νεοκλασικά κτήρια της Ρόδου, 1870-1930

Μάρια Γ. Μαριά

Εκδ. Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Ρόδου, Ρόδος 2001

Ωραία παρουσίαση των νεοκλασικών κτηρίων της Ρόδου που, αν και χτιζόμενα από απλούς μαστόρους, μπακούνων στις αρχές του ευρωπαϊκού νεοκλασικισμού. Η παρουσίαση κάθε κτηρίου συνδέεται από μια φωτογραφία, αποτύπωση και ένα σύντομο ιστορικό σημειώματα.

Cradle of Christianity

Επιμ. Yael Israeli, David Mevorah

Εκδ. The Israel Museum, Jerusalem 2000

Πρόκειται για τα κατάλογού εκθέσεων που έγινε το 2000-2001 στο Μουσείο του Ιερουλήμ, στην Ιερουσαλήμ, με θέμα «Το λίκνο του Χριστιανισμού». Καλή εικονογράφηση όχι ίδιαιτερα στηματικών εκθεμάτων, με σύντομα εισαγωγικά κείμενα σε καθέμενα από τις πέντε ενότητες. Εξέπλαντη την Χριστιανισμού στους Αγίους Τόπους, 2. Η αρχιτεκτονική και η λεπτομερία της πρώμης Εκκλησίας, 3. Χριστιανικές εικόνες και συμβόλια, 4. Μοναχώμας στους Αγίους Τόπους, 5. Προσκύνημα στους Αγίους Τόπους.

Η ελληνική επιστήμη και ο βαλκανικός χώρος:

18ος-19ος αιώνας

Γιάννης Καράς

Εκδ. «Δαιδαλος»-Ι. Ζαχαρόπουλος, Αθήνα 2001

Από τα σογιούλα εγχειρίδια είχαμε μενειν με την εντύπωση πως στα χρόνια της Τουρκοκρατίας η Ελλάδα απέτιχε της ευρωπαϊκής πνευματικής κίνησης. Η μελέτη αυτή έρχεται να βάλει τα πράγματα στη θέση τους, πληροφορώντας μας για τα δύο συντελόνταν τότε στον πνευματικό χώρο από τους Έλληνες. Πνεύματα πάντων αντίσυρχα, ακόμα και τότε ήταν στο προσκοπό, 160 τίτλοι βιβλίων, με θέματα από το χώρο των φυσικών και βετυκών επιστημών, έχουν καταγραφεί από σύμβουλο του Προγράμματος Ιστορίας των Επιστημών του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών για τον προεπαναστατικό αγώνα. Και γεγονός ανώνυμο, αλλά ενδεικτικό της τότε πνευματικής ζωής, ο Στέφανος Δούλγακας, λόγος των χρόνων της Επανάστασης, γράφει το βιβλίο του «Εξέτασης της Φύουσεως», όπου διατυπώνει την αρχή της ενότητας ωλές, χώρων, χρόνου και κίνησης.

Το έργο και η ομιλία του ανθρώπου

Τόμος Α': Τεχνική και Γλώσσα

Τόμος Β': Η Μνήμη και οι Ρυθμοί

André Leroi-Gourhan

Εκδ. Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης, Αθήνα 2001

Το κλασικό έργο (έκδ. 1964) του κορυφαίου γάλλου μελετητή της προϊστορίας μας προσφέρεται σε άψογη μετάφραση του Άγγελου Ελεφατή. Με σαρηίνεια εκτινέβει, και γίνονται απόλυτα κατανοτές, δύσκολες έννοιες και οι διαδικασίες που οδήγησαν το συγγραφέα στη διάγνωση – όχι συμπέρασμα – για την υποθέματος-πονημάτων των εννοιολογικών σημαδιών-σταθμών της ανθρωπινής γνωστούς. Άλλα οι συγχρόνες τεχνολογίες υποδύονται μια νέα απελευθέρωση του φανταστικού, και ιώνει και μια επιτορροφή στην «προφορική λογοτεχνία και την οπτική πληροφόρηση».

Τέχνη για παιδιά

Brigitte Baumbusch

Εκδ. Νίτσας, Αθήνα 2001

Τέσσερα βιβλιάρια με απλό κείμενο (μετάφραση από την ιταλική έκδοση 2000), πλούσια και σωστή εικονογράφηση, πραγματεύονται ισάριθμα θέματα (Θάλασσας, Ένα πρώτο με πολλά πρώσωπα, Φαγότη για τα μάτια, Παραπράνως τα ζώα). Με τα βιβλία αυτά τα παιδιά αφενός γνωρίζουν την ποικιλομορφία της καλλιτεχνικής δημιουργίας διαφόρων πολιτισμών σε διάφορες εποχές (δύστυχως

λείπει οποιαδήποτε μνεία στο Βυζάντιο), αφετέρου μαθαίνουν «να βλέπουν» την τέχνη και παραπέρα, στον κόσμο γύρω τους. Η σειρά αυτή είναι ότι καταλληλότερο για την προσέγγιση της παγκόσμιας τέχνης από άτομα νεαρής ηλικίας.

Το Σύμπαν, οι θεοί, οι άνθρωποι

Jean Pierre Vernant

Εκδ. Πατάκη, Αθήνα 2001

Σαν αφίγγηση, ζωντανή και ενδιαφέρουσα η γραφή του κορυφαίου ζανδάνου ιστορικού, κρατά ζωντανό το μέθο, και ο συγγραφέας μάς μεταδίδει, εκτός από τις μοναδικές του γνώσεις, και το πάθος του για τον ελληνικό πολιτισμό.

Η αρύντωση της επιστήμης

B. L. van der Waerden

Εκδ. Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, Ηράκλειο 2000

«Αιγαίντιακά, βαβυλωνιακά και ελληνικά μαθηματικά» ο υπότιτλος. Το 1950 κυκλοφόρησε στα ολλανδικά το πόντιγ αυτό, στο οποίο συγκρίνονται και συννοήσονται οι έρευνες για την αρχαία μαθηματική επιστήμη στα χρόνια από το 1920 έως το 1950.

Ιουλιανός. Μια βιογραφία

Πολύμινα Αθανασιάδη

Εκδ. Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης, Αθήνα 2001

Ενημερωμένη και συμπληρωμένη, η ελληνική έκδοση του σημαντικού αυτού έργου κυκλοφόρησε είκοσι χρόνια μετά την πρώτη σε αγγλική γλώσσα (εκδ. 1981). Πρόκειται για φωτογράφιμα και κοινωνικο-πολιτικά μελέτη της εποχής του 4ου αι. Η προσωπικότητα του Ιουλιανού εξετάζεται «φαιρικά» μέστα στο πλαίσιο στο οποίο συμετεπήκε. Πολύ προσεκτική και ασωτή είναι και η επιλογή του εικονογραφικού υλικού που συνοδεύει το κείμενο.

Ολυμπία, η κοτίδια των Ολυμπιακών Αγώνων

Εννία Αραπογιάννη

Εκδ. Μίλτος, Αθήνα 2001

Πλούσια εικονογράφηση (σχέδια και φωτογραφίες), έγκυρες πληροφορίες, καλογραμμένο κείμενο. Το λεκύνια ματά, γραμμένο από την Εφόρο Αρχαιοτήτων της Ολυμπίας, φέρνει –χάρη στην πρόσφατα ευρήματα– νέες πληροφορίες της τούχουνσας έως σήμερα εικόνας που είχαν για την Ολυμπία και τους Ολυμπιακούς Αγώνες: ο τελευταίος Ολυμπιακός ήταν Έλληνας, ένας μεγάλος τύμβος του 2000-2300 π.Χ. αποκαλύφθηκε στην καρδιά της Άλτεως, κάτω από το τέμενος της Πλέοτα, και άλλα ενδιαφέροντα.

Δράμα και μουσική στην αρχαιότητα

Έγκερη Πέλμαν

Εκδ. Καστανιώπης, Αθήνα 2001

Πολύ ενδιαφέρον και ευλύπτο πόνημα ακόμα και για τους μη ειδικούς. Το θέμα χορών-μουσικής είναι αινεξάντλιτο και δεν έχει ακόμα πλήρως ερευνηθεί. Εται, αυτό το καλομεταφρασμένο από την I. Strelakowski-Dondeler βιβλίο είναι άλλο ένα βίβλιο που θα μας φέρει πιο κοντά στο θέμα του χορού και της μουσικής στην αρχαιότητα. Μεταξύ άλλων, στις σελίδες του εξετάζεται και το πολυυρήνιον θέμα της δομής της μουσικής σημειογραφίας στην αρχαιότητα Ελλάδα.

Η θάλασσα στης ιστορίας

Luciano Canfora

Εκδ. Θεμέλιο, Αθήνα 2001

Με υπότιτλο «Πρώτο μάθημα αρχαίας ελληνικής ιστορίας», μεταφρασμένο από τον Χρ. Αλεξανδράκη, το βιβλίο αυτό είναι όχι μόνο

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ

καλογραμμένο, αλλά και ευφυές! Επιτέλους κάποιος που αμφισβητεί την ιστορία όπως μας την έμαθαν... Η θάλασσα της ιστορίας δεν είναι στατική και περιορίζεμένη. Ο πόλιτος μας που γνωρίζουμε από κείμενα ίσως να μην είναι όπως τον φανταστικόμενο. Όλα πρέπει να ανακαλυφθούν ξανά. Ένα βιβλίο που πρέπει όλοι να διαβάσουν, τόσο για το ειδικό του ενδιαφέρον θέση και σαν πνευματική διάκτη.

BCH 124 (2000)

Περιοδική έκδοση

Εκδ. De Boecard, Παρίσι 2002

Κυκλοφόρησε η έγκριτη επίσημη περιοδική έκδοση της Γαλλικής Αρχαιολογικής Σχολής Αθηνών, με μελέτες και το χρονικό των ανασκαφών και των αρχαιολογικών αποκαλύψεων στην Ελλάδα το 1999.

Museums Journal

Περιοδική έκδοση

Εκδ. Museumspädagogischer Dienst Berlin, Βερολίνο 2002

Ενημερωτικό έντυπο για τα Μουσεία, τα Πολιτιστικά και τις Συλλογές στο Βερολίνο και το Πότσνταου. Πολύτελος περιοδικός 114 σελίδων, που παρουσιάζει τις σημαντικότερες εκθέσεις των δύο πόλεων, με εμπειριστικά μέρα-άρθρα και πλούσια εικονογράφηση. Διαθέτει και ιστοσελίδα: <www.museumsjournal.de>.

Griechische Orakel

Viet Rosenberg

Εκδ. BWG, Darmstadt 2001

Στη μελέτη αυτή εξετάζεται η μαντική ως φαινόμενο της ιστορίας του πολιτισμού. Ερευνώνται οι πόλεις των μαντείων, η τεχνική της μαντείας και ο ρόλος της μαντικής, δόσον ιδιωτική όσο και στην πολιτική ζωή της Ελλάδας.

Η καθημερινή ζωή στην Αλεξάνδρεια, 331-30 π.Χ.

Pascal Ballet

Εκδ. Παπαδήμα, Αθήνα 2002

Μετά την Αθήνα των κλασικών χρόνων, η Αλεξάνδρεια της ελληνιστικής περιόδου είναι η πόλη όπου συγκεντρώνονται και αναπτύσσονται το ελληνικό πνεύμα, σε μια χώρα που έχει γνωρίσει έναν από τους αρχαιότερους και σημαντικότερους πολιτισμούς. Η καθημερινή ζωή στην κομοπολιτική αυτή πόλη έχει μια λάμψη ξεχωριστή. Σε μετάφραση του Στήφου Λουνάτκη, το βιβλίο αυτό μας δίνει μια γεύση της αλεξανδρινής καθημερινότητας.

Πρακτικά του Α' Ιστορικού Συνεδρίου Παλαμά

Εκδ. Πρότυπες Θεσσαλικές Εκδόσεις, Παλαμάς 1999

Κυκλοφόρησαν, σε δύο τόμους, τα Πρακτικά του Α' Ιστορικού Συνεδρίου Παλαμά (24.7-1994), με επιμελεία του Λ. Νετερόπουλου. Καταρτίζονται περί το 30 ανακοινώσεων που αφορούν σε θέματα από την αρχαιότητα ως και τους νεότερους χρόνους, καθώς και μια που πραγματεύεται το θέμα «Από τη Ελληνική Αντίσταση 1941-1944: Η μάχη της σοδεώσεως στη Θεσσαλία». Οι δύο αυτοί τόμοι είναι πολύτιμοι για τη γνώση της ιστορίας και της λαογραφίας μιας από τις σημαντικότερες περιοχές της Ελλάδας.

Η αρχαία Ελλάδα εναντίον της βίας

Jacqueline de Romilly

Εκδ. Τ. Άστο, Αθήνα 2001

Η ελληνιστική J. de Romilly μας εισάγει στο πνεύμα της αρχαίας Αθήνας, όπου η αρετή του σεβασμού στο Δικαίο και το Νόμο, ίδιως τον αγραφό, και η απεγχώρια προς τη βία, την οποία άλλωστε γνώριζε καλά, είναι πρωταρχική σημασία στη ζωή της πόλης. Οι διαχρονικές αξίες των Αθηναίων, εκφρασμένες με δικά τους λόγια, έρχονται να καταδείξουν την κατάσταση την οποία ζούμε σήμερα. Στο τρίτο κεφάλαιο του βιβλίου, η συγγραφέας αναζητά τρόπους θεραπείας των

κακών μέσα από τα –πάντοτε επίκαιρα– αρχαία κείμενα.

Η μετάφραση είναι των Μη. Αθανασίου και Κ. Μυλιαρέτη και ο πρόλογος του Εμμ. Μικρογιανάκη. Το βιβλίο αυτό αείζει να διαβαστεί από όλους, είτε ανησυχούν για το φαινόμενο της βίας σημειώνεται κλείνουν τα μάτια τους στα κακώς έχοντα.

Μια αιχμάλωτη κοινότητα

Níκη Παπαγιάλακη

Εκδ. Πανεπιστημιού Μακεδονίας, Θεσσαλονίκη 2001

Με υπότιτλο «Επιστολές από τη Χίο πριν την καταστροφή», το πολύ ενδιαφέρον και καλοδιαλεγμένο αυτό βιβλίο, προλογισμένο από τον Στ. Αδραράχα, αποτελεί μια σκαγκάρηση της ιστορίας της Χίου πριν από τη μεγάλη σφαγή όχι της απλής ιστορίας των γεγονότων και των χρονολογιών, αλλά της ιστορίας των ονδρώντων που υπεραπόζονταν την κοινωνία τους, τα συμφέροντά της, και μέσα από αυτήν την πατρίδα τους.

Η παραγωγή του νομίσματος

Βάσω Πέννα

Εκδ. ΥΠΠΟ-2η Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων, Αθήνα 2001

Με πλήρη τίτλο «Η παραγωγή του νομίσματος: από τις αιγαίντικες αρχαϊκές χελώνες στους φοινίκες του Καποδιστρία», κυκλοφόρησε το γλαφύρο, συνοπτικό και πολύ χρηστό αυτό βιβλιού, με αγγλική περιλήψη, που προσφέρει, μάζι με ένα πονάριον των ελληνικών νομίσματων, την ιστορία του νομίσματος και την τεχνική κατασκευής του.

Τεχνολογία

Περιοδική έκδοση

Εκδ. ΕΤΒΑ, Αθήνα 2001

Το ενημερωτικό Δελτίο του Πολιτιστικού Τεχνολογικού Ιδρύματος της Ελληνικής Τράπεζας Βιομηχανίκης Αναπτύξεως κυκλοφόρησε το διπλό τεύχος 10-11 (2001). Με προσεγγέμαν πάντοτε παρουσίαση και πρωτότυπη ώλη, η αφέμανη αυτοφόρα στα τεχνολογικά μουσεία, και συγκεκριμένα στα προβλήματα και τα στάδια γραμματισμού της δημιουργίας τους. Η υπόλοιπη ώλη είναι αιφερώμενη στην τεχνολογία, σε σχέση με την έρευνα, τη διάσημητη, τη συντήρηση, τα συνέδρια, την εκπαίδευση, το βιβλίο, τον κινηματογράφο. Εν ολίγοις, μπορεί να πει κανείς πως στο διπλό επέντονο «πολύτυπο» τεύχος ο αναγνώστης θα βρει όλες τις απαντήσεις σε ερωτήσεις που πιθανώς να του έχουν γεννηθεί σχετικά με την τεχνολογία.

Επισκόπηση της ιστορίας της Γλωσσικής Σκέψης

Φώτης Αποστολούπολης

Εκδ. Στιγμή, Αθήνα 2001

Η σεριά πέντε μαθημάτων που είχε δώσει το 1976 ο εξαίρετος ελληνιστής Φ. Αποστολούπολης στην Εταιρεία Σπουδών Νεοελληνικού Πολιτισμού και Γενικής Παιδείας της Σχολής Μωράτη, συντάχτη το βιβλίο αυτό. Και καθώς πρόκειται για μαθημάτων, ο δάσκαλος πρωτοπορεύει με βιβλία-βιβλία, εκθέντας τις κατά καιρούς εκφραστικές διεύρυνσεις που φαινομένου αυτού για την οποία χαρακτηριστικά είπε: «Το θαυμάσιο αυτό φαινόμενο, που στέκεται το ξαχτό θεμέλιο της κοινωνικής ζωής...». Χρήσιμο βιβλίο για όποιους ασχολείται με τη γλώσσα, τόσο επαγγελματικά όσο και εραστηκά, και ευχάριστο αναγνώσμα για όποιον αγαπά να σκέπτεται.

Ειδικά αιφερώματα της επιθεωρήσεως ΗΩΣ

Ζάκυνθος και Κεφαλονιά (Συλλογικά έργα)

Εκδ. Παπαδήμα, Αθήνα 1961 και 1962 αντιστοίχω

Πρόκειται για την αναπτύξη δύο τευχών της «Μητρώας Εικονογραφημένης Επιθεωρήσης» ΗΩΣ. Το πρώτο, διπλό τεύχος (48-49), αιφερώμενο στις ζακυνθίνες εκκλησίες, είναι γραμμένο από τον ερευνητή-συγγραφέα Νίττο Κονού και περιέχει, εκτός τις ιστορικές αναφορές και τις περιγραφές των 30 εκκλησιών, καθώς και τις βιβλιογραφικές σημειώσεις, σπάνιο φωτογραφικό υλικό. Ο δεύτερος

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ

τέρος τίτλος, που αφορά στην Κεφαλονιά, περιέχει άρθρα πολλών συγγραφέων, που μας δίνουν ένα πανόραμα του νησιού χάρη στην πολύτιμη ύπαρξη θεάριστη του χώρου και του πολιτισμού του.

Αρχιτεκτονική και πολιτική στην Αρχαία Ελλάδα

Βερονίκη Λέζινε-Βελισσαροπούλου

Εκδ. Ινστιτούτου του Βιβλίου-Α. Καρδαμίτσα, Αθήνα 2002

Πρωτότυπη όσα και ενδιαφέρουσα, η μελετή αυτή ταράσσει τα λιμνάζοντα υδάτα που θέλουν τον προβληματισμό σχετικά με την αρχιτεκτονική μονοδιάσταση. Η συγγραφέας εξετάζει τη σχέση που υπάρχει μεταξύ του πολιτεύματος της τυραννίδας και των αρχιτεκτονικών κατασκευών του. Σα μια πρώτη φάση προβαίνει στην αποσαφήνιση των «πολιτική» και «τυραννίδα», εξετάζει τη λειτουργία και τη σχέση τους κατά την αρχαϊκή εποχή, καθώς και το ρόλο της αρχιτεκτονικής. Κατόπιν, εξετάζοντας της περιπτώσεις των τυραννίδων της Κορινθίου, των Αθηνών, της Σάμου, της Σικελίου, όπως αφορά την κυριάλλη Ελλάδα, καθώς και εκείνες της Μεγάλης Ελλάδας, δηλαδή των Συρακουσών, της Γέλας και του Ακράγαντα, καταλήγει στο συμπέρασμα πως οι τύραννοι της αρχαικής περιόδου, ως εκφραστές της πόλεως και της δυναμικής της, υπεύθυνοι για την ανάπτυξή της, είναι οι κατασκευαστές των μεγάλων έργων και οι πρώτοι μεγάλοι πολιτικοί.

Η καθημερινή ζωή των Ελλήνων στην Τουρκοκρατία

I. M. Χατζηφώτης

Εκδ. Παπαδόπουλος, Αθήνα 2002

Το βιβλίο αυτό αποτελεί έναν περίπλου στην καθημερινή ζωή των Ελλήνων κατά τη διάρκεια της Τουρκοκρατίας. Περιγράφονται όλες οι πτυχές του πολιτισμού της εποχής, καθώς και οι συνθήκες που είχε ιπτάμει ο κατατητής, τόσο στις μεγάλες πόλεις όσο και στις ελληνικές παροικίες στην Ευρώπη και την Αίγυπτο. Από τα χρόνια της Αλωσής έως και την περίοδο που επιτελέστηκε η οικονομική πρόδοση του Γενούς, η αφήγηση κρατά αμείωτο το ενδιαφέρον του αναγνώστη.

Λιθανάγλυφα

Λένα Γουργιώτη

Εκδ. Καπόνι, Αθήνα 2001

Με τις μοναδικές αισπρωμένες φωτογραφίες του Τάκη Τλούπα και το μετρό κείμενο της Λ. Γουργιώτη, το μικρό σε σχήμα όστρα βιβλίο, με τίτλο «Ιθανάγλυφα και μαστόροι της πρέσπας στη δυτική Θεσσαλία, 19ος-αρχές 20ου αι.», αποτελεί μία πολύ ενδιαφέρουσα συλλογή λιθανάγλυφων. Προκειται για έργα χαρακτηριστικά της θεσσαλίας που μαρτυρούν τη γεμάτη χάρη και αγαθότητα τοπική παράδοση.

Σύναξη

Έκδοση Σπουδής στην Ορθοδοξία

Τεύχος 80, Αθήνα 2001

Το τεύχος 80 του τριμηνιανού αυτού περιοδικού είναι αιφερωμένο στη μνήμη του ιδρυτή της Παναγίας Νέλαια -15 χρόνια μετά το θάνατο του-, και φέρει τον τίτλο «Η θεολογία ως σπουδή και ως δημιουργία». Παράλληλα το τεύχος αυτό σηματοδοτεί και τα 20 χρόνια κυκλοφορίας του εντύπου.

Εισαγωγή στην Αρχαιογνωσία

Επμ. Heinz-Günther Nesselrath

Εκδ. Παπαδόπουλος, Αθήνα 2001

Το συλλογικό έργο «Εισαγωγή στην Αρχαιογνωσία» περιλαμβάνει δύο τόμους. Ο πρώτος από αυτούς είναι αιφερωμένος στην Αρχαία Ελλάδα. Προκειται για ένα εγχειρίδιο που πραγματεύεται τους επιμέρους τομείς της αρχαιογνωστικής επιστήμης με τρόπο ιδιαίτερα εύληπτο. Το καλομετραρισμένο κείμενο (I. Αναστασίου, I. Βάστης, Σ. Κοτζάμητας, Θ. Κουρέμενος, Π. Κυριάκου, Φ. Φιλίππου) διαβάζεται εύκολα, ενώ η μήτρα του είναι άριστα διαδραμωμένη. Η χρονική περίοδος που εξετάζεται στο βιβλίο έρκινα από τους αρχαιούς χρό-

νους και φτάνει έως και την εποχή του Ιουστινιανού, την οποία χαρακτηρίζει ως υπέρτερη αρχαιότητα. Από το 7ο αιώνα, με την ακμή των Αράδων, εγκαίνιασται η πρώιμη βυζαντινή περίοδος. Την επιμέλεια της ελληνικής έκδοσης έκαναν οι Δ. Ιακώβη και Α. Ρεγκάκος.

Ο Μέντωρ

Χρονογραφικό και ιστοριοδιφικό δελτίο της εν Αθήναις Αρχαιολογικής Εταιρείας

Τεύχος 61, Αθήνα 2001

Στο τεύχος του Δεκεμβρίου του 2001, αφιερωμένο στον Γεώργιο Π. Οικονόμο (1883-1951), ο οποίος υπήρξε καθηγητής στο Πανεπιστήμιο της Αθηνών, γραμματέας της Αρχαιολογικής Εταιρείας και Γενικός Γραμματέας της Ακαδημίας Αθηνών, ημίουσευταί το εναρκτήριο μαθήμα του στο Πανεπιστήμιο Αθηνών το 1927. Και αυτό, γιατί χαρακτηρίζει το πνεύμα που επικρατούσε τότε στο Πανεπιστήμιο. Ας μας γίνει μάθημα!

Οι κύριοι της αλήθειας στην αρχαϊκή Ελλάδα

Marcel Detienne

Εκδ. Παπαδάτη, Αθήνα 2001

Κύριοι, τεχνίτες, δάσκαλοι μιας παγκόσμιας αλήθειας, μιας τάξης του κόσμου, ο Ποιητής, ο Μάντης και ο Δίκαιος Βασιλίας είναι τρία τοπλουσθήτα και πολυδιάστατα πρόσωπα, που κυριάρχουν στην κοινωνία –στο πνεύμα και στο σώμα– της αρχαϊκής περιόδου.

Η Επιστροφή της Κάρλας

Γάληνης Ρούστας

Εκδ. του συγγραφέα, Αθήνα 2001

Το 1962 αποδέχρανται η Λίμνη Κάρλα της Θεσσαλίας, όμως οι αρνητικές επιπτώσεις ενός τόσου απεριόλεκτου βιασμού της φύσης ήταν τέτοιες και τόσες που θεωρήθηκαν αναγκαία η «επιστροφή» αυτής της πανάρχας πηγής ζωής. Το εξαίρετο έπουλον, με τις εξαρτεμένες φωτογραφίες του Τάκη Τλούπα και του Δημήτρη Λέτου, με τα μεστά –αλλά συγχρόνως και ποιητικά όπου χρειάζεται– κειμένα του Γάληνη Ρούστα, μας δηνηγείται το χρονικό της ζωής, του θανάτου και της αναγέννησης της Κάρλας. Γεωλαγία, μιθωλαγία, λιτοτραγία, λαογραφία, οικολογία, τεχνολογία, λογοτεχνία είναι οι τομείς που εκτίβενται και δίνουν μια ολοκληρωμένη εικόνα ενός πολύδιάστατου θέματος.

Κώδικες και νοταριακά έγγραφα από το Βυζάντιο

μέχρι σήμερα

Κατάλογος έκθεσης

Εκδ. Συντονιστική Επιτροπή Συμβολαιογραφικών Συλλόγων Ελλάδας, Αθήνα 2001

Πρόκειται για τον κατάλογο της έκθεσης που οργανώθηκε στο Μουσείο της Πόλεως των Αθηνών (28.9-28.10.2001), με την ευκαιρία του 13ου Διεθνούς Συνέδριου Λατινικής Συμβολαιογραφίας (Αθήνα, 30.9-5.10.2001). Στάντα έγγραφα συγκεντρώθηκαν από πολλά μουσεία και συλλογές της Ελλάδας και του εξωτερικού. Ο κατάλογος, όμορφα τυπωμένος, εκτός από το σχολιασμό των εκθεμάτων περιέχει και πληροφοριακά κέμενα για τον κλαδό των συμβολαιογραφών και την οργάνωσή του.

Ενεστοί και Ιωαννίτες Ιππότες

Δίκτυα οχυρωματικής αρχιτεκτονικής

Συλλογικό έργο

Εκδ. ΥΠΠΟ-Διεύθυνση Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Μνημείων Αθηνών 2001

Η Βυζαντινή Αυτοκρατορία είχε οργανώσι θικό της δίκτυο οχυρώσεων, που εν πολλοῖς βασίζοταν στο ελληνιστικό και το ρωμαϊκό. Με την πτώση της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας, οι ξένοι που εισέβα-

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ

λαν στην Ελλάδα –οι Βενετοί στο Αιγαίο και οι Ιωαννίτες Ιηπότες στα Δωρεάνησος– κατασκέυασαν τα δικά τους οχυρωματικά δίκτυα, η μελέτη των οποίων μας βοηθά στην κατανόηση της ιστορίας του τόπου μας.

Όπως σημειώνεται στον πρόλογο, «Στην έκδοση αυτή –πειραματική ενέργεια ARCHI-MED-έργα 3.2 της πιλοτικής δράσης στον τομέα του πολιτισμού– παρακολουθούμε την πρωταρχική εργασία βάσης, το ιστορικό πλαίσιο και την καταγραφή των κάστρων. Το πρόγραμμα έχει άλλο δυο σκέλη, ένα σύστημα καταγραφής των κινδύνων που απευλύνονται αυτά τα κάστρα και μια πολιτιστική-τουριστική διαδρομή με αφορμή αυτά τα κάστρα. Μια μεθόδο, δηλαδή, της προστασίας των μνημείων και την καταγραφή για τη διαχείριση των κινδύνων και από την άλλη πλευρά την προβολή τους στο κοινό με τις τουριστικές διαδρομές».

Μουσεία: Εμείς, τα πράγματα και ο Πολιτισμός

Ερήμη Νάκου

Εκδ. Νήσος, Αθήνα 2001

«Από τη σκοπιά της θεωρίας του Υλικού Πολιτισμού, της Μουσειολογίας και της Μουεσιοπαιδαγωγικής» τα πράγματα εξετάζονται σε τρεις εννότητες: α) Οι πολιτισμικές διαστάσεις των πραγμάτων και η θεωρία του υλικού πολιτισμού εξετάζεται το έτοινα τα πράγματα και πώς συνδέονται με τις ανθρώπινες κοινωνίες και τον πολιτισμό, β) Οι πολιτισμικές διαστάσεις των πραγμάτων και η σύγχρονη μουσειολογία διερευνάται το Μουεσιο, σε όλες τις διαστάσεις, μέσα από τον μεταρρυθμιστικό, γ) Μουεσιοπαιδαγωγική θεωρία, έρευνα και εκπαίδευση. Ένας από τους ρόλους του Μουεσιού που έχει αναπτυχθεί το τελευταίο χρόνια. Ένα βιβλίο που ερευνά σε βάθος τα σχετικά με το θέμα του προβλήματα, και θα βοηθήσει σίγουρα όσους αιχολούνται με τα παιδαγωγικά προγράμματα.

Αρχαίοι πολιτισμοί

Τεύχος 1

Εκδ. De Agostini Hellas, Αθήνα 2002

Πολύ ωραία η έκδοση των Αρχαίων Πολιτισμών, που εγκαίνιαστεκε τον Φεβρουάριο του 2002. Πρόκειται για μετάφραση του αντίστοιχου ιταλικού έντυπου και θα κυκλοφορεί στα περιότερα κάθε εβδομάδα. Το έωστεδιο συνοδεύει βιντεοκασέτα και αρχαιολογικός χάρτης της Ελλάδας. Το πρώτο τεύχος είναι αφιερωμένο στον μινωικό πολιτισμό, ενώ δίνει και αρκετές χρήσιμες πληροφορίες για το επόγειόλεμμα του αρχαιολόγου.

Κώστας Χατζηπέτρος, Αρχαιολογική φωτογραφία

Επι. Ε. Τσακανίκα, Τ. Μαρκέτου

Εκδ. ΥΠΠΟ-ΚΒ' ΕΠΙΚΑ, Αθήνα 2002

Με πρόλογο του Γ. Παπαχριστοδούλου κυκλοφόρησε μικρό λεύκωμα με πτυλογή από τις αρχαιολογικές φωτογραφίες του Κ. Χατζηπέτρου. Μια δουλειά που έχωριζε χάρη στην ποιότητά της. Συγχαίρουμε την ΚΒ' ΕΠΙΚΑ για την ευαισθησία της να αποτίσει φόρο τιμής στον πρόσωρα χαμένο φωτογράφο.

Dossiers d'Archéologie

Αρχαιολογικό περιοδικό, τεύχος 271

Εκδ. Falton, Dijon 2002

Το τεύχος αυτό, αφειωμένο στους Πάρθες, αναφέρεται στην τέχνη και την ιστορία τους, καταδεικνύοντας παραλλήλως και την επίδραση του ελληνικού πολιτισμού στη μακρινή Ασία.

Δωδεκάνησος, Τοπία και άνθρωποι στο φακό ιταλών καλλιτεχνών

Ημερολόγιο 2002

Εκδ. ΥΠΠΟ-4η Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων

Θαυμάσια πρωτοβουλία της 4ης Εφορείας Βυζαντινών Αρχαιοτήτων να κυκλοφορήσει ημερολόγιο με φωτογραφίες από το Ιταλικό

Αρχείο Φωτογραφιών της Δωδεκανήσου. Όπως αναφέρει η ίδια η διεύθυντρια της Εφορείας Μ. Μιχαηλίδηος, «το υλικό που περιέχεται στην παρούσα έκδοση μαρτυρεί μία άλλη παραγωγισμένη διάσταση του έργου των ιταλών φωτογράφων. Αναδεικνύει τη διεισδυτική τους ματιά, προβλέποντας την ευαισθησία και την καθαρά εικαστική τους διάθεση». Συγχρόνως, στις γιανδιές φωτογραφικές πλάκες έχουν αποτυπωθεί τεκμήρια μιας άλλης εποχής.

Zu Tisch bei den alten Römern

Gudrun Gerlach

Εκδ. Theiss, Stuttgart 2001

Την πολιτισμική ιστορία του φαγητού και του ποτού εξεδόωσε το περιοδικό *Archäologie in Deutschland*. Το πολύτιμο ύφεσμα θέμα της τροφής των αρχαίων Ρωμαίων εξετάζεται σφραγικά και εικονογραφείται πλούσια με φωτογραφίες αρχαίων ευρημάτων και σύγχρονων αναπαραστάσεων.

Θεσσαλικό Ημερολόγιο

Κώστας και Βασιλής Σπανός

Δάρισα 2001

Κυκλοφόρησε το 40άρι τόμος του Θεσσαλικού Ημερολογίου, συμπληρώνοντας τις 11.000 σελίδες. Στο σπουδαιό αυτό έργο μπορεί κανείς να βρει θέματα σχετικά με τη θεσσαλία, δων αφορά την ιστορία, την αρχαιολογία, τη λαογραφία, τη γεωπολιτική, την κοινωνιολογία, τη λογοτεχνία κ. Πρόκειται για σημαντικότατο βοηθήμα τόσο για επιπτώσεις όσο και για φιλοαθαίρεις.

Φιλολογικά σαλόνια και καφενεία της Αθήνας

Γιάννης Παπακώστας

Εκδ. Πατάκη, Αθήνα 2002

Για δύοσις γνώρισαν την παλιά Αθήνα είναι μια ωραία καταγραφή των ανανιωμένων τους. Για τους νεότερους η φιλολογική αυτή μελέτη της Αθήνας –με τα «στεκά» που συγκεντρώναν την ελίτ της αθανάκιας κοινωνίας– είναι σίγουρα ένα ενδιαφέρον ανάγγελμα.

Η Επτάνησος σε χάρτες. Από τον Πτολεμαίο στους δορυφόρους

Επικ. Ευάγγελος Λιβιεράτος, Ηλίας Μπεριάτος

Εκδ. Ελληνική Χαρτοθήκη, Θεσσαλονίκη 2001

Από τους πιο πλειστούχους χάρτες του 2ου μ. χ. έως τις σύγχρονες δορυφορικές εικόνες, οι αποτυπώσεις των Επτανήσων πειρούν από τα ίδια στάδια από τα οποία πέρασε και η τεχνογνωσία, η αισθητική και η πολιτική ουσιοποίηση. Ενδιαφέρουσα συλλογή και πολύ φροντισμένο έντυπο.

Defensive Settlement of the Aegean and the Eastern Mediterranean after 1200 B.C.

Vassos Karageorghis, Christine Morris

Εκδ. Committee for Mediterranean and Near Eastern Studies, Trinity College Dublin, A.G. Leventides Fdtn, Λευκωσία 2001

Πολύ ενδιαφέρουσα μελέτη, που πραγματεύεται τις πλημμυριακές μετακινήσεις μετά το 1200 π.Χ., μετακινήσεις που σηματοδοτούνται από την ιδρυση οχυρών σγκαταστάσεων.

Βασιλίσσα Βερενίκη. Αλεξανδρινό παραμύθι

Ιωάννα Φωκά

Εκδ. Κέδρος, Αθήνα 2002

Θαυμάσιο παραμύθι που αναπλήθει το μύθο. Πλούσια και επιλεγμένη με προσβλ. εικονογραφηση, αλλά και μια γλώσσα που μαγεύει, κανονίζει το βιβλίο αυτό να ξεχωρίζει μέσα από τα τόσα που κυκλοφορούν για τα πατιά.

Τα «Αρχαιολογικά» επιμελείται η Κατερίνα Τσεκούρα